

OF PENINSULA AND ARCHIPELAGO

: *THE LANDSCAPE OF TRANSLATION
IN SOUTHEAST ASIA*

ORGANISED BY

CHALERMPRAKIAT CENTER OF
TRANSLATION AND INTERPRETATION

**The 8th IATIS
Regional Workshop
Bangkok, Thailand
(Bilingual Conference)**

31 Aug - 1 Sep 2019

International Association for Translation and Intercultural Studies
Programme & Abstract Booklet

International Association for Translation and Intercultural Studies

The IATIS Regional Workshops are envisaged as academic events that focus on the area of translation and intercultural studies at the regional level around the world. We recognize that while translation and intercultural communication take place in all regions on a daily basis, these human activities have not yet become areas of academic study and research everywhere. These events are thus intended to be small but with intensive focus on particular aspects of translation and intercultural study in order to initiate and develop research interest in the field. It is anticipated that the emphasis in such events will be on the exchange of knowledge and information, building on existing regional strengths and addressing any regional gaps, so as to best advance the study of translation and intercultural communication in institutions of higher education in the region.

The format of these events is mainly that of workshops where a small group of participants come together to direct their attention on and discuss particular translation and interpreting themes and issues which have a high degree of relevance for their region. The rationale behind small events in workshop format is to increase the involvement of all participants throughout the workshop, enabling in-depth focus on a specific theme rather than taking up a range of topics. Regional experts if there are any, or international experts, who have particular expertise in the workshop theme, may be invited to promote academic cooperation within and between regions. It is expected that the workshop will form a basis for strengthening current engagement in translation research in the region, while encouraging future potential collaborations and long-lasting, fruitful partnerships across regions.

Chalermprakiat Center of Translation and Interpretation was founded with aims to promote translation as an academic field, disseminate knowledge and bring the culture of Thailand to the international arena. It hopes to enable Thais to learn more about various fields of study, state-of-the-art technologies, as well as different cultures, all by crossing language barriers.

Translation and interpretation are considered a ‘science’ involving the transfer from one language to another. This requires not only the knowledge of language and literature but also knowledge of specialized fields. Realizing that this emergent discipline involves languages and literature, which are already taught at the Faculty, the Faculty of Arts deemed it appropriate to establish Chalermprakiat Center of Translation and Interpretation, to build up and transfer the body of knowledge in this field to the national and international academic arenas.

Lecturers and workshop leaders

Professor Vicente L. Rafael (University of Washington, USA)

Dr. Gabriela Saldanha (University of Birmingham, UK)

Organisers

Dr. Phrae Chittiphalangsri (Chulalongkorn University, Thailand)

Dr. Tongtip Poonlarp (Chulalongkorn University, Thailand)

Ms. Nipaporn Angkawanich (CCTI, Chulalongkorn University)

Ms. Nuttakarn Jindaborirak (CCTI, Chulalongkorn University)

Ms. Nannapat Ngamsatjawong (CCTI, Chulalongkorn University)

Ms. Chanayon Dussadeekul (CCTI, Chulalongkorn University)

This event is sponsored by Faculty of Arts, Chulalongkorn University, International Association for Translation and Intercultural Studies (IATIS), and Routledge, with sincere thanks to Professor Vicente L. Rafael and Dr. Gabriela Saldanha, whose assistance and advice contribute to the smooth organization of this event.

Of Peninsula and Archipelago

The Landscape of Translation in Southeast Asia

IATIS Regional Workshop Proposal

Proposed by

Professor Vicente L. Rafael, University of Washington

Dr. Phrae Chittiphalangsri, Chalermprakit Center of Translation and Interpretation, Chulalongkorn University, Bangkok, Thailand

Preamble

While many scholars have encouraged the expansion of translation studies to promote the understanding of translation diversity outside the West—the trend usually dubbed the “international turn” of the discipline (Cheung 2005, Tymoczko 2007, Wakabayashi and Kothari 2009), there has been a noticeable absence of studies related to Southeast Asia in major Translation Studies publications. Such an absence raises the question of what, if anything, the region might have to offer in the development of Translation Studies. Close attention to the dizzying diversity of Southeast Asia—its linguistic differences, its colonial and postcolonial histories, its volatile politics and socio-religious upheavals, all of which have given rise to a range of heterogeneous translation practices—could contribute significantly to translation studies. However, the irreducible diversity of Southeast Asia has made it necessary for both inhabitants of the region as well as those from the outside to often see it through the exoticising lenses of other regions—as offshoots of Indian and Chinese, for instance, or through the Orientalizing reductions of European colonial categories. So far the cultural, philosophical and historical aspects of translation of this region remain largely under-researched, mainly because of the lack of dialogues on intercultural relativity among the people of its member states.

Unlike other Asian regions, Southeast Asian countries do not have cultural, linguistic, religious commonalities. While East Asian countries find their common grounds in Chinese scripts, the Middle East shares several cultural

traditions from Islam, the sub-continent looks up to its Indic heritage, the countries of Southeast Asia, on the other hand, neither have a single linguistic nor religious origin. Their grouping is more or less a political and geographical convenience which results in the intricate challenge in describing the region's cultural activities.

By geography, Southeast Asia can be divided into mainland and maritime sub-regions. The mainland Southeast Asia, also known as the Indochina peninsula, is made up of Myanmar, Thailand, Cambodia, Laos, Vietnam and West Malaysia. The maritime Southeast Asia comprises islands and archipelagos of East Malaysia, Philippines, Indonesia, Singapore, Brunei, East Timor and other island nations. Languages spoken on the mainland are diverse in origin, with the Sino-Tibetan influence in Burmese, Kra-Dai language family that includes Thai and Laotian, Mon-Khmer in Vietnam and Cambodia, whereas in the maritime region various types of Austronesian languages are spoken across the Strait of Melacca and the Philippine Archipelago. Not to mention the colonial influence of European languages in Southeast Asia's post-colonies, it is impossible to identify the shared root among languages in this region. The linguistic diversity presupposes the indispensability of translation, yet each country mostly communicates via English which has to date become the region's most powerful lingua franca. The lack of tangible intraregional translational activities invites the question of geographical, cultural and linguistic boundaries that obscures the formation of Southeast Asia's contingent translation traditions. Whilst we may not be able to rely on the commonality of writing systems or language families, to understand translation in Southeast Asia as a concept and tradition, there is a viable potential in its own absence of unity, propagated by its geographical diversity.

The peninsular and archipelagic landscapes of Southeast Asia provide a setting of extreme contrast in communication. The peninsula suggests a solid, unified and seamless space in a well-defined boundary, whereas the archipelago evokes the image of scattered entities, both united and separated by the fluidity of waters. In such a dissimilarity, the polarity in geographical setting provides crucial clue as to how translation is configured given the difference in spatial requirements. In a largely monolingual culture such as Thailand, the preference of certain types of translation orientation reflects the general attempt to deflect the interference of foreignness in order to preserve the "national" linguistic identity. The archipelagic cultures, on the

other hands, are open to multilingual practices and code-switching, hence a different translation practices. Landscape is therefore crucial in the imagination of the country's idea of selfhood and its other and how the two interact. The force of this imagination lies in the metaphorical power of the landscape in translation.

Landscape is a geographical term that has been used to describe translation as a spatial metaphor. Kershaw and Saldanha (2013) view the landscape as “the environments in which translations are produced and received, and [challenging] images of such environments as stable substances within fixed boundaries” (135). In their application of the term, Kershaw and Saldanha argue that the spatial metaphor of translation is normatively conceptualised as pertaining to an act of “transfer” which involves the linear notion of source, path and goal, and “containment” which portrays translation as the container of languages and cultures (137). These two metaphors, while materialising translation as a tangible concept, are problematic as well as unduly constricting. The “transfer” metaphor, whilst a straightforward concept, can turn out to be a naïve assumption about translation activities since not all ideas, let alone words, can be transferred to a new language. Likewise, the “container” metaphor reinforces “the simplistic inside/outside dichotomy” which is “a false dichotomy between substance and form in relation to languages and texts” that problematically essentialises culture as substance (137-8). While the spatial metaphor is nothing new in translation studies and provides a rich alternative to the way we conceptualise translation, Kershaw and Saldanha warn that it should not be taken for granted, and that researchers should be aware of “the dynamism and heterogeneity of the producing and receiving environments” of translation (135).

With publications such as Sherry Simon's *Cities in Translation* (2012), landscape and spatial metaphor have enlarged our view on the relationship between geography, space and translation. This workshop aims to take the question of translation and landscape further by focusing on the plurality of Southeast Asian landscapes and how it shapes translation as both a practice and a concept. The sense of peninsular singularity and archipelagic gollimaufry will be the pivotal foundation for the metaphorical analysis of landscape and translation, in order to shed light on landscape as an important aspect of the “producing and receiving environments” in which translation takes place. Other related landscapes such as straits, islands, landlocks, buffer states etc. will also be included. We will investigate the extent to

which the landscape metaphor can be stretched to explain, describe, or even theorise, translation.

Finally, we would want to consider the ways by which natural disasters brought about by human-driven changes in the climate—from earthquakes, tsunamis, super-typhoons, flooding, forest fires, landslides, etc.—not only drastically change the landscape and decimate entire populations, but how they also introduce communicative emergencies that alter the terms of what can and can't be translated. In the midst of climate-induced trauma, for example, how is translation even possible? In the face of the destruction of forests and the flooding of cities and town, how are translative protocols radically revised? And how do practitioners of Translation Studies respond?

Objectives

To study the relationship between different landscapes in Southeast Asia and its translation practices, concepts and traditions—its conditions of possibilities, its limits, its breakdown, its reformulations.

To study the metaphorical aspect of geographical landscape when applied to the analysis of translation, including moments when landscapes themselves give way to disaster and death.

To promote translation researches in the context of Southeast Asia and what may lie beyond but is still remain tied to the region—for example, Southeast Asian diasporic communities in East Asia, the Middle East, Europe and the Americas.

Scope

Around 20 proposals will be accepted to the workshop. The proposal must include convincing prospective research on translation, landscape and Southeast Asia.

After the workshop, proposals with strong potential will be selected for publication of the edited volume under the title “Of Peninsula and Archipelago: The Landscape of Translation in Southeast Asia.” We will endeavor to include papers from all Southeast Asian countries to present a well-rounded, substantially comprehensive picture of the region.

Timeframe

First call for participation/proposals	20January 2019
Deadline for submission of proposals	1 April 2019
Notification of Acceptance	1 May 2019
Submission of elaborate proposals (mini 1 st draft)	1 August 2019
Workshop at Chulalongkorn University	31 August - 1 September 2019
Submission of book proposal to publisher	15 October 2019
Submission of first draft	1 March 2020
Revision/editing process	10 months
Publication of the book	early 2021

Project Budget

IATIS Regional Workshop Fund

Chula Global Network (CGN) Fund

Chulalongkorn University's Center of Southeast Asian Studies Fund

Chalermprakiat Center of Translation and Interpretation Fund

Bilingual Conference

Papers are presented in English, with Thai interpreting service. In a pre-arranged agreement, interpreting service from languages other than English will be provided, depending on the availability of interpreters.

Co-author Scheme

The organisers will consider proposals from prospective Southeast Asian scholars who may require mentorship from established scholars in the field. We will encourage these scholars to pair up with their mentors and conduct a research together. The resulting paper will be published listing both as co-authors.

บทนำ

ในแวดวงการแปลศึกษา นักวิชาการจำนวนมากได้เสนอให้มีการขยายพรมแดนความรู้เพื่อสร้างเสริมความเข้าใจเรื่องความหลากหลายของการแปลนอกโลกตะวันตก แนวโน้มทางวิชาการดังกล่าวนี้มักเรียกกันว่า “ห้วงเลี้ยวสู่นานาชาติ” (international turn) ของการแปลศึกษา (Cheung 2005, Tymoczko 2007, Wakabayashi and Kothari 2009) อย่างไรก็ตาม จะสังเกตได้ว่างานศึกษาเกี่ยวกับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ไม่มีใครปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์สำคัญของสาขาวิชาเท่าใดนัก ช่องโหว่ดังกล่าวนี้ชวนให้ตั้งคำถามว่า เอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะก่อเกิดองค์ความรู้และสร้างคุณูปการต่อการเติบโตของสาขาวิชาการแปลศึกษาอย่างไรได้บ้าง อันที่จริงการส่องสำรวจความหลากหลายในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อย่างใกล้ชิด ไม่ว่าจะเป็นความแตกต่างทางภาษา ประวัติศาสตร์ยุคอาณานิคมและหลังอาณานิคม หรือความผันผวนทางการเมือง สังคม และศาสนา ซึ่งต่างก็ก่อให้เกิดวิถีปฏิบัติเกี่ยวกับการแปลนันทนาการขึ้นในภูมิภาคนั้น อาจช่วยเพิ่มพูนองค์ความรู้ด้านการแปลศึกษาให้กองเกยขึ้นได้ อย่างไรก็ตาม ความแตกต่างหลากหลายอย่างยิ่งยวดของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กลับเป็นเหตุให้คนทั้งในและนอกภูมิภาคมักต้องพิจารณาภูมิภาคนี้โดยผ่านกรอบหรือแว่นขยายจากภูมิภาคอื่นๆ เป็นต้นว่า เอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นเสมือนกิ่งก้านสาขาของอารยธรรมจีนและอินเดีย หรือผ่านมุมมองของเจ้าอาณานิคมยุโรปซึ่งลดทอนความหลากหลายดังกล่าวให้ลงรอยกับการจัดประเภทหรือหมวดหมู่ตามกรอบคิดแบบบูรพนิยม ด้วยเหตุนี้ แง่มุมทางวัฒนธรรม ปรัชญา และประวัติศาสตร์ของการแปลในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จึงยังคงขาดการศึกษาค้นคว้าอย่างจริงจัง เหตุสำคัญเพราะยังขาดการแลกเปลี่ยนถกเถียงกันระหว่างผู้คนในภูมิภาคเรื่องลักษณะเชิงสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรม

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้นั้นผิดจากภูมิภาคอื่นๆ ในเอเชียตรงที่ประเทศในภูมิภาคนี้มิได้มีลักษณะร่วมในทางวัฒนธรรม ภาษา และศาสนา ในขณะที่ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ใช้อักษรจีนร่วมกัน ส่วนตะวันออกกลางก็แตกแขนงจารีตทางวัฒนธรรมจากศาสนาเดียวกันคืออิสลาม หรืออนุทวีปเอเชียใต้ก็สืบทอดมรดกอารยธรรมอินเดียด้วยกัน ทว่าประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กลับมิได้มีกำเนิดทางภาษาหรือศาสนาที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน การจัดกลุ่มประเทศเหล่านี้ให้อยู่ในภูมิภาคเดียวกันนั้นอาศัยความสะดวกในทางภูมิศาสตร์และการเมืองเป็นสำคัญ ด้วยเหตุนี้ การศึกษาและอธิบายกิจกรรมทางวัฒนธรรมต่างๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จึงมีความซับซ้อนและท้าทายยิ่ง

ในทางภูมิศาสตร์ ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อาจแบ่งออกได้เป็นภาคพื้นทวีปและภาคพื้นสมุทร เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ภาคพื้นทวีปหรือที่เรียกกันว่าคาบสมุทรอินโดจีนนั้น ประกอบด้วยประเทศเมียนมาร์ ไทย กัมพูชา ลาว เวียดนาม และมาเลเซียตะวันตก ส่วนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ภาคพื้นสมุทรนั้นคือเกาะและหมู่เกาะที่ประกอบกันขึ้นเป็นมาเลเซียตะวันออก ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย สิงคโปร์

บรูไน และติมอร์ตะวันออก เป็นต้น ภาษาที่ใช้พูดกันในภาคพื้นทวีปนั้นมาจากหลากหลายแหล่งกำเนิด อาทิ อิทธิพลตระกูลภาษาจีน-ทิเบตในภาษามลายู ภาษาตระกูลกะไดซึ่งรวมถึงภาษาไทยและลาว หรือภาษาตระกูลมอญ-เขมรในเวียดนามและกัมพูชา ในขณะที่ภาคพื้นสมุทรก็พูดภาษาต่างๆ ในตระกูลออสโตรนีเซียน ตั้งแต่แถบช่องแคบมะละกาจรดหมู่เกาะฟิลิปปินส์ ทั้งนี้ยังไม่นับอิทธิพลภาษายุโรปในอดีตอาณานิคมต่างๆ ด้วยเหตุนี้จึงเป็นไปได้เลยที่จะค้นหารากทางภาษาร่วมกันทั่วทั้งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ความหลากหลายทางภาษาเช่นนี้ทำให้การแปลจำเป็นอย่างยิ่งยวด กระนั้นแต่ละประเทศก็มักจะสื่อสารกันด้วยภาษาอังกฤษซึ่งกลายเป็นภาษากลางที่ทรงพลังที่สุดของภูมิภาคจนปัจจุบัน การขาดแคลนกิจกรรมการแปลระหว่างกันในภูมิภาคอย่างเป็นชิ้นเป็นอันชวนให้ตั้งคำถามถึงพรมแดนทางภูมิศาสตร์ วัฒนธรรม และภาษาที่เป็นอุปสรรคต่อการก่อตัวของจารีตการแปลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อย่างไรก็ดี แม้เราจะไม่อาจอาศัยลักษณะร่วมของระบบตัวเขียนหรือตระกูลภาษาได้ แต่ความรู้เอกภาพอันเนื่องมาจากความแตกต่างทางภูมิศาสตร์นี้เองก็มีศักยภาพในการทำความเข้าใจการแปลในฐานะมโนทัศน์และจารีตวัฒนธรรมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้

ภูมิทัศน์คาบสมุทรและหมู่เกาะของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นบริบทรองรับการสื่อสารที่แตกต่างจากกันอย่างสุดขีด คาบสมุทรสั้นยืดยาวพื้นที่ต่อเนื่องเป็นผืนแผ่นเดียวกันและมีเส้นพรมแดนที่กำหนดไว้อย่างชัดเจนแน่นอน ในขณะที่หมู่เกาะกลับให้ภาพขององคภาพพที่กระจัดกระจาย ทั้งเชื่อมต่อและแบ่งแยกจากกันโดยผืนน้ำ ด้วยความผิดแผกเช่นนี้ สภาพทางภูมิศาสตร์ซึ่งแบ่งแยกออกเป็นสองขั้วดังกล่าวจึงเป็นเบาะแสสำคัญในการพิจารณาว่าการแปลนั้นถูกปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับเงื่อนไขข้อจำกัดทางพื้นที่ที่แตกต่างกันอย่างไร ตัวอย่างเช่นในวัฒนธรรมที่พูดภาษาเดียวโดยมากอย่างประเทศไทยนั้น การให้ความสำคัญแก่ท่าทีบางแบบในการแปลสะท้อนให้เห็นความพยายามที่จะป้ายเบรกการแทรกแซงของความเป็นอื่นจากต่างชาติ เพื่อที่จะรักษาอัตลักษณ์ทางภาษา “ประจำชาติ” เอาไว้ในทางกลับกันวัฒนธรรมหมู่เกาะนั้นมักเปิดให้แก่การสื่อสารแบบพหุภาษาและการสลับภาษา ซึ่งย่อมหมายถึงวิถีปฏิบัติทางการแปลที่แตกต่างจากกรณีแรกด้วย ภูมิทัศน์จึงมีความสำคัญต่อจินตนาการของประเทศหนึ่งๆ ว่าด้วยตัวตนและคนอื่น ตลอดจนปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนสองกลุ่มดังกล่าว พลังของจินตนาการที่วุ่นอยู่ที่อำนาจของอุปลักษณ์เรื่องภูมิทัศน์ในการแปลนั่นเอง

ภูมิทัศน์เป็นศัพท์เฉพาะทางภูมิศาสตร์ซึ่งใช้อธิบายการแปลในฐานะอุปลักษณ์เชิงพื้นที่ เกอร์ชอร์และซัลดานา (Kershaw and Saldanha 2013) พิจารณาภูมิทัศน์ในฐานะ “สภาพแวดล้อมของการผลิตและการแปล” และตั้งคำถามต่อภาพของบริบทแวดล้อมดังกล่าวว่ามีใช่ “แก่นสารวัตถุที่แน่นอน” ภายในขอบเขตพรมแดนที่แน่นอน” (135) อนึ่ง ในการประยุกต์ใช้ศัพท์ดังกล่าว เกอร์ชอร์และซัลดานาเสนอว่า งานวิชาการแต่เดิมนั้นมักพิจารณาอุปลักษณ์เชิงพื้นที่ของการแปลโดยเชื่อมโยงกับจินตภาพ

ของ “การถ่ายโอน” (transfer) ซึ่งสื่อแนวคิดเรื่องต้นทาง เส้นทาง และเป้าหมายแบบเป็นเส้นตรง กับ “การบรรจุ” (containment) ซึ่งให้ภาพการแปลว่าเป็นเสมือนภาชนะบรรจุภาษาและวัฒนธรรม (137) อุปลักษณ์ทั้งสองแบบนี้แม้จะทำให้หมกมุ่นเรื่องการแปลมีความเป็นรูปธรรมชัดเจนขึ้น แต่ก็มีทั้งปัญหาและข้อจำกัด อุปลักษณ์ “ถ่ายโอน” แม้จะเป็นแนวคิดที่ค่อนข้างตรงไปตรงมา แต่ก็อาจเป็นสมมุติฐานที่ขาดความลุ่มลึกเกี่ยวกับกิจกรรมการแปล เพราะมีใจว่าความคิดทุกประการหรือคำทุกคำ จะถ่ายโอนไปยังอีกภาษาหนึ่งได้ ในทำนองเดียวกัน อุปลักษณ์ “ภาชนะ” นั้นก็ช่วยส่งเสริม “คู่ตรงข้ามแบบตื้นเขินระหว่างภายในกับภายนอก” อันเป็น “คู่ตรงข้ามลงระหว่างเนื้อหากับรูปแบบโดยสัมพันธ์กับภาษาและตัวบท” ซึ่งยิ่งเป็นการแข่งวิ่งวัฒนธรรมในฐานะเนื้อหา (137-8) อนึ่ง แม้ว่าอุปลักษณ์เชิงพื้นที่จะไม่ใช่วิธีใหม่ในแวดวงการแปลศึกษา และเป็นทางเลือกหนึ่งในการทำ ความเข้าใจการแปลอย่างรุ่มรวย แต่เกอร์ชอร์และซัลตานาก็เตือนว่าเราไม่ควรมองข้ามอุปลักษณ์ดังกล่าว อีกทั้งนักวิจัยด้านการแปลก็พึงตระหนักถึง “พลวัตและความหลากหลายของสภาพแวดล้อมในการผลิตและการรับ” การแปลด้วย (135)

ภูมิทัศน์และอุปลักษณ์เชิงพื้นที่ได้ขยายพรมแดนความรู้ด้วยความสัมพันธ์ระหว่างภูมิศาสตร์ พื้นที่ และการแปล ผ่านงานวิชาการต่างๆ เช่น *Cities in Translation* (2012) ของเชอร์รี ไชมอน (Sherry Simon) เป็นต้น การประชุมเชิงปฏิบัติการครั้งนี้มุ่งต่อยอดประเด็นเรื่องภูมิทัศน์กับการแปลด้วยการพิจารณาอุปลักษณ์หรือความหลากหลายของภูมิทัศน์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และอิทธิพลของภูมิทัศน์ต่อการแปลทั้งในฐานะวิถีปฏิบัติและในฐานะหมกมุ่น โศกนาฏกรรม ความเป็นกลุ่มก้อนเดียวกันของภาคพื้นทวีปกับความกระจัดกระจายของภาคพื้นสมุทรจะเป็นพื้นฐานสำคัญในการวิเคราะห์ภูมิทัศน์และการแปลในเชิงอุปลักษณ์ เพื่อเผยให้เห็นภูมิทัศน์ในฐานะแง่มุมสำคัญของ “บริบทแวดล้อมในการผลิตและการรับ” การแปล นอกจากนี้จะยังมีการพิจารณาภูมิทัศน์ที่เกี่ยวข้องอื่นๆ รวมด้วย อาทิ ช่องแคบเกะแกง แลนด์ล็อก รัฐกันชน ฯลฯ ผู้ร่วมการประชุมจะได้ร่วมกันส่องสำรวจว่า อุปลักษณ์ภูมิทัศน์นี้จะใช้ในการอธิบายหรือกระทั่งสร้างทฤษฎีเกี่ยวกับการแปลได้มากน้อยเพียงใด

ในประการสุดท้าย โครงการนี้จะยังพิจารณาด้วยว่า ภัยธรรมชาติต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากความเปลี่ยนแปลงทางภูมิอากาศอันเป็นผลพวงจากน้ำมือมนุษย์ เช่น แผ่นดินไหว คลื่นสึนามิ ใต้ฝุ่น อุทกภัย ไฟป่า ดินถล่ม ฯลฯ นั้น นอกจากจะเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์อย่างใหญ่หลวงและทำลายชีวิตมนุษย์แล้ว ยังก่อให้เกิดภาวะเร่งด่วนในการสื่อสาร ซึ่งเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขว่าอะไรแปลได้หรือไม่ได้อย่างไรบ้าง ตัวอย่างเช่น ในท่ามกลางภัยพิบัติต่างๆ จากสภาพภูมิอากาศ การแปลจะเกิดขึ้นได้หรือไม่อย่างไร ระเบียบแบบแผนของการแปลจำต้องได้รับการทบทวนใหม่อย่างไรบ้างเมื่อมนุษย์ต้องเผชิญกับปัญหาการตัดไม้ทำลายป่า และอุทกภัยในพื้นที่เมือง และนักวิชาการด้านการแปลศึกษาจะสนองตอบปัญหาเหล่านี้ได้อย่างไรบ้าง

จุดประสงค์

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภูมิทัศน์ต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับวิถีปฏิบัติ มโนทัศน์ และจารีตทางการแปลแบบต่างๆ ตลอดจนเงื่อนไขความเป็นไปได้ ข้อจำกัด ความล้มเหลว และการก่อรูปใหม่ของการแปลในภูมิทัศน์ดังกล่าว

เพื่อศึกษาแง่มุมเชิงอุปลักษณะของภูมิทัศน์ในการประยุกต์ใช้กับการวิเคราะห์การแปล รวมทั้งการแปลในสถานการณ์เมื่อภูมิทัศน์เหล่านั้นต้องเผชิญกับภัยพิบัติและความสูญเสียของชีวิตและทรัพย์สิน

เพื่อส่งเสริมการค้นคว้าวิจัยด้านการแปลในบริบทเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตลอดจนประเด็นที่อยู่พ้นจากพรมแดนของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้แต่ก็ยังเชื่อมโยงกับภูมิภาคดังกล่าว เช่น ชุมชนชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้พลัดถิ่นในเอเชียตะวันออก ตะวันออกกลาง ยุโรป และอเมริกา เป็นต้น

**Of Peninsula and Archipelago:
the landscape of translation in Southeast Asia
The 8th IATIS Regional Workshop**

31 Aug 2019

Time	Room 303 Mahachakri Sirindhorn (MCS) building
8.30-9.00	Registration
9.00-9.15	Report by Dr. Tongtip Poonlarp, Director, CCTI Opening ceremony by Professor Kingkarn Thepkanjana, Dean of the Faculty of Arts, CU
9.15-10.00	Opening remarks by Professor Vicente L. Rafael and Dr. Phrae Chittiphalangsri “Situating Southeast Asia in Translation Studies”
10.00-10.15	Coffee break
10.15-12.15	Keynote speech by Dr. Gabriela Saldanha “Reviewing Translations: writing borders on sketchy maps”
12.15-13.15	Lunch Break
13.15-14.45	Panel 1 The Archipelago “From grime to shine: The gentrification of Singapore’s vernacular literature in translation” Dr. Nazry Bahrawi, Singapore University of Technology and Design

“Translations along the Littoral Edge: Readings and Misreadings on the Mandar Coast and Tanjong Lasso, South Sulawesi” Professor Charles Zerner, Sarah Lawrence College, NY, USA

“The Ideological Landscape of Self-Translation: The In-Between Space in Contemporary Philippine Protest Poetry” Professor Thomas David F. Chaves, University of the Philippines in Diliman

14.45-15.00 Coffee break

15.00-16.30 **Panel 2 City, Urbanization and Translation**

“Bangkok’s semi-colonial cosmopolitanism, translation, and the rise of modern Thai literature”
Faris Yothasamuth, University of Sydney

“Cambodia’s Landscape of Translation: Phnom Penh as Translation Zone” Professor Teri Yamada, California State University, Long Beach

“Translation and the Making of an Urban Landscape in Laos” Dr. Chairat Polmuk, Chulalongkorn University

1 Sep 2019

Time

Room 303 Mahachakri Sirindhorn (MCS) building

8.30-9.00

Registration

9.00-10.30

Panel 3 Singularity and Untranslatability

“One Siam: the politics of singularity and the landscape of translation in Thai language policies” Dr. Koraya Techawongstien, Mahidol University and
Dr. Phrae Chittiphalangsri, Chulalongkorn University

“Translating Aporia(s): The figure of (un)translatability in Kim Thúy’s *Mãn*” Vinh P. Pham, Cornell University

“On Not Speaking Chinese” Dr. Gritiya Rattanakantadilok, Prince of Songkhla University

10.30-10.45

Coffee break

10.45-11.45

Panel 4 Comparative Perspectives

“Plants on Plants, Tongues on Tongues: A Botanical Metaphor for Pali-Vernacular Bitexts in Southeast Asia”
Dr. Trent Thomas Walker, Khyentse Foundation
Postdoctoral Fellow, Chulalongkorn University

“Revolutionary Routes: The Translation of Marxist Political Concepts in Southeast Asia” Amado Anthony G. Mendoza III, University of the Philippines Diliman

11.45-12.45

Lunch

12.45-14.15

Panel 5 Defining border and landscape

“Landscape Metaphors and Cultural Messaging in
Ranjau Sepanjang Jalan” Dr. AG Aniswal,
Universiti Sains Malaysia

“The Transfer of Isan Ideology in the English Translation
of The Teachers of Mad Dog Swamp”
Soonporn Charoentat, Chulalongkorn University

“The Role of Translator in Time, Space, and Place:
Translating landscapes across Northern, Southern, and
Northeastern Thailand” John Viano and Peeriya
Pongsarigun, CULI, Chulalongkorn University

14.15-15.15

Wrap-up discussion

Professor Vicente L. Rafael, Dr. Phrae Chittiphalangsri
and Dr. Gabriela Saldanha
Presenters

Bionote

A G Aniswal is a Senior Lecturer at the School of Humanities, Universiti Sains Malaysia. Her PhD was a contrastive study of advertising texts in British English, Malaysian English and Malay. She was the Programme Chairperson of Malay Linguistics, Translation and Interpretation from 2001 to 2004 and introduced the MA Translation Studies in 2003. She has taught courses in Malay Linguistics and Translation Studies which included Lexicography, Terminology and Translation Methodology. Her PhD supervisions were on figurative language in Arabic and Persian texts. Her current area of interests are Etymology and the Semiotics of Advertising Texts in a Colonial Newspaper in Sabah. Her publications include: Bahraman, M. & Aniswal Abdul Ghani, "Tracing the Universality of Archetypes Through the Translation of Metaphors in the Stories of the Rostam in the Shahname", in Salasiah Che Lah & Rita Abdul Rahman Ramakrishna, (eds). 2019. *Research Mosaics of Language Studies in Asia: Differences and Diversity* (296-310). Pulau Pinang: Penerbit Universiti Sains Malaysia. Al-Zu'bi, K. & Aniswal Abdul-Ghani, "Translating the Symbolic Hunting Series in Golding's *Lord of the Flies* from English into Arabic: A Relevance -Theoretic Perspective, *International Journal of Comparative Literature and Translation Studies*, Vol 5 No 2 April 2017; 39-46.

Amado Anthony G. Mendoza III currently serves as instructor of literature and creative writing for the Department of Filipino and Philippine Literature at the University of the Philippines Diliman. He is set to defend his Master's thesis on anti-communist literary discourse in SEA this semester. His research interests include Indonesian and Vietnamese literature, Southeast Asian social movements, digital humanities, among others. Some of his creative works, reviews, and research were published in *CSEAS*, *Journal of Nusantara Studies*, *Tomas*, and *Daluyan*.

Chairat Polmuk teaches Southeast Asian languages and literature at Chulalongkorn University with a focus on Thailand and Laos. He received a PhD in Asian Literature, Religion, and Culture from Cornell University in 2018. During his PhD studies at Cornell, Chairat was an exchange scholar at the Department of Visual and Environmental Studies, Harvard University, and a Mellon graduate fellow at Cornell's Society for the Humanities. He has published book chapters on contemporary Thai cinema and Lao literature,

including “Labor of Love: Intimacy and Biopolitics in a Thai-Burmese Romance” (2016) and “Old Tales in a New World: Lao Literature and Cultural Movements under French Colonialism” (2015, in Thai), both with Chiang Mai University Press. His articles on Apichatpong Weerasethakul and Rithy Panh are available online at Oxford Bibliographies in Cinema and Media Studies. His writing on contemporary Lao art has been recently published in *Southeast of Now: Directions in Contemporary and Modern Art in Asia*. Chairat is currently working on two research projects: “Mapping Literary Boundaries: Periodicals and the Sociology of Modern Lao Literature from the 1950s to the 1990s” and “The Body and the Script: The Imagery of Inscription and the Reconfigurations of Laoness in Works by Lao Diasporic Artists.”

Charles Zerner is the Barbara B. and Bertram J. Cohn Professor in Environmental Studies at Sarah Lawrence College. BA, Clark University. MArch, University of Oregon. JD, Northeastern University. Areas of specialization: landscape studies, environmental arts and humanities, political ecology, and environmental justice. Recent research focuses on urban and post-industrial landscapes of the anthropocene and visions for future interventions in a time of climate change including an analysis of discourses and struggles to protect an ancient market garden in Istanbul; migrant families’ kitchen gardens in Kathmandu, and landscapes in Israel and the occupied Palestinian territories. Earlier research on rights and resources of fishing and agrarian communities of Sulawesi, Indonesia, community-based reef management in Maluku Islands; groundwater salinization in west Java; indigenous communities and logging concessions, Kalimantan. Former director of the Natural Resources and Rights Program of the Rainforest Alliance. Contributing author and editor, *People, Plants, and Justice: The Politics of Nature Conservation* (Columbia University Press 2000) and *Culture and the Question of Rights: Forests, Coasts, and Seas in Southeast Asia* (Duke University Press 2003). Co-editor of *Representing Communities: Politics and Histories of Community-Based Natural Resource Management* (2005) and *Making Threats: Biofears and Environmental Anxieties* (AltaMira Press, 2005). Recent chapters and articles include “Insurgent Ecologies: Rhetorics of Resistance and Affirmation in Yedikule, Istanbul’s Ancient Market Garden (2020), “The Garden of Dreams: Weedy Landscapes in Kathmandu,” (2016), “Landscapes in Translation: Traveling

the Occupied Palestinian Territories and Israel with Raja Shehadeh and David Grossman (2014), and “Honey in the City, Just Food’s Campaign for Legalizing Beekeeping in New York City” (2012). Director, Intersections Colloquium Series: Border Zones in Environmental Studies. Residencies at University of California–Irvine, Humanities Research Institute, and Woodrow Wilson International Center for Scholars. Recipient of Fulbright-Hays fellowship for fieldwork in Indonesia, National Endowment for the Humanities, and Social Science Research Council. Sarah Lawrence College, 2000–present

Faris Yothasamuth is a Ph.D. candidate in International and Comparative Literary Studies Programme (ICLS) at The University of Sydney, Australia. His current research topic focuses on literary translations in Siam/Thailand in the early twentieth century, especially those of King Vajiravudh. Faris is interested in translation as a ‘contact zone’ between Siamese/Thai elites and the West in the (semi)colonial setting and how translation practices played their roles in political and cultural spheres. Faris has received Master degree in Thai language from Thammasat University, Thailand. His master thesis named ‘The Structure of Tales in Poetic Literature in the Ayutthaya Period’ has awarded with the best thesis award (second prize) from Thammasat University. Despite his background in literary studies, Faris is also interested in Thai history, especially in the modernization era. Before commencing his Ph.D. candidature, Faris had worked as a lecturer in Thai literature at Department of Literature, Kasetsart University, Thailand. Now, he has been on the study leave since 2017.

Gritiya Rattanakantadilok is a lecturer at Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University, Thailand. She has recently been appointed the B.A. English Program Director. She received a fully-funded scholarship granted by the Thai government to pursue a PhD in Translation Studies at University of Leeds. She had presented different parts of her PhD thesis ‘Translating The Tale of Khun Chang Khun Phaen: representations of culture, gender and Buddhism’, supervised by Prof. Jeremy Munday, Dr. Martin Seeger and Dr. Jacob Blakesley, at many conferences in Europe. Her most recent publication is ‘Towards the Practice of Feminist Translation in Thailand’ (MANUSYA: Journal of Humanities, Special Issue, No. 23, 2017). She is the recipient of 2019 Research Grant for New Scholar granted by The Thailand Research Fund for the research project entitled

‘Transitioning from an Authoritarian to a Democratic Regime: Thai Translations of George Orwell’s *Animal Farm*’. Her teaching experience also includes teaching Thai grammar and translation at University of Leeds in 2015. Her research interests include teaching translation, translation of Thai poetry and ideology in translation.

John Viano is an American fluent in Thai, affiliated with Navamindradhiraj University. **Peeriya Pongsarigun** is a native speaker of Thai and a lecturer at Chulalongkorn University. Together, we have translated more than 120 children’s books, principally from Thai to English as well as song lyrics and poetry. In 2018, we published our first English-Thai dual language book set, *The Provincial Slogan Treasure Hunt Series*. Also, we won third place for poetry (and subsequent publication) in the Bangkok Literary Review’s 2018 Translation Prize and our translation of Chiranan Pitpreecha’s “A Flower’s Pride” was published in *DoubleSpeak*, the translation magazine of the University of Pennsylvania in the Spring 2019 issue. Both John and Peeriya take great joy in the act of translation and interpretation and are active across a wide range of genres, like science, business, and medicine.

Koraya Techawongstien, Ph.D. is a lecturer at the Research Institute for Languages and Cultures of Asia, Mahidol University, Thailand. After graduating from the Faculty of Arts, Chulalongkorn University with a second-class honour in 2010, she pursued her academic degrees in the UK. In 2011, she obtained an MA in Theory and Practice of Translation with Merit from SOAS, University of London, UK and continued her research in Translation Studies at the Centre for Translation Studies, SOAS, University of London where she obtained her doctoral degree from in 2016. The topic of her Ph.D. thesis was “The Sociology of the Representation of National Self through the Translation of Modern Thai Literature into English: a Bourdieusian Approach”. Her research interests cover sociology of translation, history of translation, translation theory, literary translation, children’s literature in translation and fantasy fiction in translation. Her current researches are on the socio-cultural role of translated youth fantasy fictions in Thai literary milieu and the narratives constructed through translations of children literature into Thai.

Nazry Bahrawi is a senior lecturer at the Singapore University of Technology and Design specialising in the comparative study of Indian Ocean cultures between Muslim Southeast Asia and the Middle East. Working within the frames of world literature, translation theory and decoloniality, his articles have appeared in *Journal of World Literature*, *CounterText*, *Journal of Intercultural Studies*, *Moving Worlds*, *Green Letters* as well as *Literature and Theology*. He has translated two Singapore literary fiction from Bahasa to English.

Phrae Chittiphalangsri is Assistant Professor at the Chalermprakiat Center for Translation and Interpretation (CCTI), Chulalongkorn University, Bangkok, Thailand, and acts as the chairperson for the Center's MA Program in Translation Studies. She was co-editor of *New Voices in Translation Studies* (2008-2012), and now serves on the journal's advisory board. Elected in 2015, she has since worked as member of the Executive Council of the International Association of Translation and Intercultural Studies (IATIS). Phrae Chittiphalangsri has published articles on the role of translation in Orientalism and Thai translation history in several international journals such as *Translation Studies*, *Asia Pacific Translation and Intercultural Studies* and *The Translator*. Her article on the translation of early Thai prose fictions appeared in *Translation and Global Asia: Relocation Cultural Production Network* (2014). She has contributed entries on Orientalism in the *Routledge Encyclopedia of Translation Studies* (2019) and on the Thai translation tradition in *A World Atlas of Translation* (2019).

Soontorn Charoentat obtained his MA in Translation, with full scholarship awarded by Thailand's Office of Higher Education, and is now conducting a research for his PhD in English as an International Language focusing on transferring local ideology to international audience in the English translation of modern Thai prose fiction. Upon his graduation, he is expected to be teaching translation at the Faculty of Liberal Arts, Ubon Ratchathani University. His previous experience covers various positions, such as a language instructor, translator and interpreter at consulting firms, language and culture trainer, and assistant director at international schools. This gives him chances to develop skills from different translation works of various genres, contents and text types, localization and transcreation projects. As a freelance translator now, his recent translation projects include UNESCO's *Connect with Respect*, UNICEF's *Bridge to a Brighter Tomorrow*, UNFPA's *State of Thailand's Population 2015*, Katherine Mansfield's short stories and Garrard Conley's memoir.

Teri Shaffer Yamada received a master's degree in Southeast Asian languages and literatures in 1975 and a doctorate in Buddhist Studies from the University of California, Berkeley, in 1985. She has studied seven Asian languages, including Chinese, Japanese and Khmer, and lived in Japan for six years. In 2002 she organized the Nou Hach Literary Association (www.nouhachjournal.net) to promote the development of literacy and modern literature in Cambodia. This NGO publishes the only literary journal in Cambodia, sponsors yearly literary awards, and promotes writers workshops in Cambodia. Currently she is the Chair of the Department of Asian and Asian American Studies at CSU Long Beach. Her research interests include modernity and Southeast Asian literature, development and sustainability in Cambodia. Her publications include the compilation *Virtual Lotus: Modern Fiction of Southeast Asia* (Ann Arbor: University of Michigan Press, 2002), *Modern Short Fiction of Southeast Asia: A Literary History* (Ann Arbor: Association for Asian Studies, 2009), and 'Just a Human Being' and Other Tales from Contemporary Cambodia (Nou Hach Literary Association: Translation Series, No 1, Charleston S.C., 2013). She has written numerous articles on modern Southeast Asian literature and political culture, modern Cambodian literature and culture, and the Cambodian diaspora.

Thomas David F. Chaves is assistant professor of the Department of English and Comparative Literature at the University of the Philippines in Diliman, where he teaches literature and translation. He has published articles on Filipino translations of Shakespeare, poetry translations, and the long history of self-translation in the Philippine poetic tradition. While a medical anthropologist by background from Mahidol University, he is completing an MA Creative Writing in Poetry, and is currently at work on a book temporarily titled *The Filipino Shakespeare: Translation, Culture and the Hybrid Nation*.

Trent Walker is the Khyenste Foundation Postdoctoral Fellow in the Department of Thai, Chulalongkorn University. He received a BA in Religious Studies from Stanford University and a PhD in Buddhist Studies from the University of California, Berkeley. Trent's 2018 dissertation, "Unfolding Buddhism: Communal Scripts, Localized Translations, and the Work of the Dying in Cambodian Chanted Leporellos," traces the ritual, linguistic, and doctrinal implications of 70 folded-paper manuscripts and

the 195 Khmer, Pali, and Thai texts they contain. His current monograph project, tentatively titled “Classical Reading, Vernacular Writing: A Bitextual History of Mainland Southeast Asian Letters, 1450–1850,” uncovers the intellectual history of translation in Khmer, Lanna, Lao, and Siamese manuscript cultures. Trent is also the co-editor and primary translator for pre-1950 materials for a forthcoming anthology of Cambodian literature. For more on his work, visit <www.trentwalker.org>.

Vinh Pham is a Ph.D. candidate in the department of Comparative Literature at Cornell University. He holds a B.A. and M.A. In Spanish Literature from Florida Atlantic University. and his dissertation, tentatively titled, “Beyond the Pacific: On Reading Lost Temporalities in France, Vietnam, Spain and its Last Colonies,” engages with literary treatments of mourning and postcolonial temporality between nineteenth century France, Spain and French Indochina. Some of the authors with which he engages include: José Rizal, José Martí, Marguerite Duras, Miguel de Unamuno, and Pham Duy Khiem. Recently, he published “The Dangers of Myth: Lessons from Derrida on Responsibility and the Extreme Right in Spain” in the journal *Transitions: Journal of Franco-Iberian Studies* and has a forthcoming piece titled, “Death of an empire: Decadence and Asian pragmatism in José Martí’s Annam” in *The Nation and its Margins: Rethinking Community* with Cambridge Scholars.

Abstracts

บทคัดย่อ

Reviewing Translation: Writing Borders on Sketchy Maps

Gabriela Saldanha

University of Birmingham

Literary landscapes – understood here as perspectival, time and subject-bound views of a particular literary field, can only be imagined in the form of rough, sketch maps. Attempts to produce comprehensive and accurate, cartographic (Ingold, 2007), maps – in the form of, for example, bibliographical databases or statistical reports – are still, inevitably, partial. Efforts to map landscapes rely on information that has gaps and grey areas; the maps may point to, but remain silent about the reasons for those gaps and grey areas. Sketch maps are avowedly subjective, and therefore more revealing of the perspective from which they are drawn. Book reviews are a particularly influential factor contributing to shape imagined literary landscapes. As opinion formers (Squires, 2009), reviewers direct the readers' gaze towards certain aspects of the work reviewed and, in doing so, draw lines that end up shaping the contours of the sketch maps readers imagine. It is these traces, I argue here, that end up forming cultural and literary borders and thus defining what is literary, what is European, what is romance, what is Southeast Asian. A close reading of reviews of translated books can reveal how notions of culture are simplistically drawn connections that have, nevertheless, crucial consequences for the literary capital of different regions of the world.

แลหลังมองงานแปล : ว่าด้วยการเขียนขอบเขตบนแผนที่คร่าวๆ

Gabriela Saldanha

University of Birmingham

ภูมิทัศน์ทางวรรณกรรม ซึ่งในที่นี้เข้าใจกันว่าหมายถึงภาพกว้างๆ ของวรรณกรรมสาขาหนึ่งๆ ที่ผูกกับเวลาและหัวข้อ อาจจินตนาการได้ว่าเป็นแผนที่ที่ร่างขึ้นอย่างคร่าวๆ ความพยายามในการทำแผนที่ที่ถูกต้องครบถ้วน (Ingold, 2007) เช่น ในรูปแบบของฐานข้อมูลบรรณานุกรมหรือรายงานเชิงสถิติ นั้น ยังคงทำได้เพียงบางส่วนเท่านั้น การจะเขียนแผนที่ภูมิทัศน์ต้องอาศัยข้อมูลซึ่งประกอบด้วยช่องว่างและพื้นที่สีเทา แม้แผนที่อาจจะชี้ไปที่ช่องว่างและพื้นที่สีเทาก็จริง แต่จะไม่ให้เหตุผลว่าทำไมจึงมีช่องว่างและพื้นที่สีเทานั้น ต้องยอมรับว่าแผนที่อย่างคร่าวๆ มักมีลักษณะเป็นอัตวิสัย จึงเปิดเผยให้เห็นทัศนคติของผู้วาดได้ชัดเจนกว่า บทวิจารณ์หนังสือถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการสร้างภูมิทัศน์ทางวรรณกรรมในจินตนาการเป็นอย่างยิ่ง นักวิจารณ์เป็นผู้ที่ทำให้เกิดความคิดเห็น (Squires, 2009) จากการชี้ให้ผู้อ่านเห็นแง่มุมบางประการของงานที่นำมาวิจารณ์ ซึ่งการทำเช่นนี้เป็นการลากเส้นที่ก่อให้เกิดเค้าโครงบนแผนที่ในจินตนาการของผู้อ่าน ดิฉันขอเสนอว่า เส้นเหล่านี้เองที่ทำให้เกิดขอบเขตทางวัฒนธรรมและวรรณกรรม ด้วยเหตุนี้จึงเป็นสิ่งที่ให้คำจำกัดความว่าอะไรถือเป็นวรรณกรรม อะไรคือของยุโรป อะไรคืออนิยายวีรคติ อะไรคือเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การอ่านบทวิจารณ์หนังสือแปลอย่างละเอียดจึงอาจแสดงให้เห็นว่า แนวคิดเรื่องวัฒนธรรมคือการสร้างความเชื่อมโยงแบบง่ายๆ แต่อาจก่อให้เกิดผลที่สำคัญยิ่งต่อทุนทางวรรณกรรมในภูมิภาคต่างๆ ของโลก

Landscaping Culture and Self in *Ranjau Sepanjang Jalan*

AG Aniswal

Universiti Sains Malaysia

Ranjau Sepanjang Jalan [RSJ] is a novel depicting the life of a padi planter and his family in 1960s Malaysia. Ranjau is a sharp object-like spikes, can be manmade from metal, or of natural material like bamboo. Thus, Ranjau along the Way is literal and metaphorical. The landscape is the setting of the narrative. The landscape: the physical environment and the elements of nature are central characters in the novel. The landscape moves from rustic romance imagery of a rural agricultural countryside into harsh and vicious unrelenting antagonists. RSJ is the first Malay novel that speaks the dialect of the characters, human and non-human, the author's and the narrative's 'self-ness'. The landscape thus defines and posits the physical and geographical settings of the characters. RSJ has been translated into English and published as *No Harvest but a Thorn* (1972) by a renowned Malaysian translator. This is an outbound translation in which the translator struggled with the strong Kedah dialect whilst trying "to keep close to the spirit of the original". The novel has also been made into a Malay film of the same name in (1983). RSJ has been adapted into a Cambodian film *Rice People* (1996). This paper will identify the landscape metaphors in the narrative of the original and will try to show how the author had utilized environmental and cultural artifacts of nature in conveying messages of his Malay world. The 'self-ness' of the author and the inevitable 'other-ness' as a result of the translation will be contrasted. The paper will further examine and contrast the translation practices in the three "translated" versions of RSJ in attempting to discern the translation practices employed by the respective "translators". The practices of exportation and importation of culture and geography will be highlighted.

การสร้างภูมิทัศน์ทางวัฒนธรรมและตัวตนใน *Ranjau Sepanjang Jalan*

AG Aniswal

Universiti Sains Malaysia

Ranjau Sepanjang Jalan เป็นนวนิยายที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับชีวิตของชาวมาเลเซียคนหนึ่งที่ประกอบครวัในประเทศมาเลเซียช่วงทศวรรษที่ 1960 *Ranjau* หมายถึงกับดักหนาม อาจทำขึ้นจากโลหะหรือจากวัชพืชธรรมชาติเช่นไม้ไผ่ ชื่อ *Ranjau along the Way* จึงมีทั้งความหมายตรงตัวและความหมายแฝงในเวลาเดียวกัน ในเรื่องนี้ภูมิประเทศเป็นฉากของเรื่องเล่า ภูมิประเทศซึ่งประกอบด้วยสภาพแวดล้อมทางกายภาพและองค์ประกอบต่างๆ ในธรรมชาติถือเป็นตัวละครหลักในนวนิยาย โดยมีการแปรเปลี่ยนจากภาพทิวทัศน์ชนบทที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเช่นในนิยายวีรคติ กลายเป็นปฏิกิริยาที่เกรี้ยวกราดโหดร้ายอย่างไม่หยุดหย่อน เรื่อง *Ranjau Sepanjang Jalan* นี้ถือเป็นนวนิยายภาษามาเลย์เรื่องแรกที่พูดภาษาท้องถิ่นของตัวละครทั้งที่เป็นมนุษย์และไม่ใช่มนุษย์ และถ่ายทอดความเป็นตัวตนของผู้เขียนและเรื่องเล่า ภูมิประเทศในที่นี้จึงเป็นสิ่งที่กำหนดและจัดวางฉากท้องเรื่องของตัวละครทั้งในเชิงกายภาพและเชิงภูมิศาสตร์ นวนิยายเรื่องนี้ได้รับการแปลเป็นภาษาอังกฤษและตีพิมพ์ในชื่อ *No Harvest but a Thorn* (1972) โดยนักแปลนามอุโฆษชาวมาเลเซีย แปลจากภาษาแม่เป็นภาษาที่สอง โดยพยายามถ่ายทอดภาษาถิ่นของรัฐเคดะห์ ขณะเดียวกันก็พยายาม “รักษาคติวิญญาณของต้นฉบับให้ได้ใกล้เคียงที่สุด” ต่อมานวนิยายเรื่องนี้ได้นำไปสร้างเป็นภาพยนตร์ชื่อเดียวกันออกฉายในค.ศ.1983 และมีผู้นำไปดัดแปลงสร้างเป็นภาพยนตร์ของกัมพูชาชื่อ *Rice People* (1996) บทความนี้จะชี้ให้เห็นอุปลักษณะเกี่ยวกับภูมิประเทศที่ปรากฏในเรื่องเล่าในตัวบทต้นฉบับ และแสดงให้เห็นว่าผู้เขียนใช้วัตถุต่างๆ ตามธรรมชาติ ทั้งที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมและอยู่ในวัฒนธรรมในการถ่ายทอดสารจากมุมมองของคนมาเลย์ ตลอดจนเปรียบเทียบ “ความเป็นตัวตน” ของผู้เขียนและ “ความเป็นอื่น” ที่เกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้อันเป็นผลสืบเนื่องจากการแปล นอกจากนี้ยังศึกษาเปรียบเทียบแนวทางการแปลของ “นักแปล” แต่ละคน โดยเน้นประเด็นการส่งออกและนำเข้าวัฒนธรรมและภูมิศาสตร์

Revolutionary Routes: The Translation of Marxist Political Concepts in Southeast Asia

Amado Anthony G. Mendoza III
University of the Philippines Diliman

Considering that Marxism and its own language developed “naturally” in Europe and that it was introduced in SEA in light of unfavorable political and intellectual conditions wrought upon by colonialism’s asymmetrical modernization project, one is therefore led to think that the effort to make Marxism comprehensible in the minds of the region’s people involved a certain mode of translation. Kasian Tejapira (2001), for instance, marveled at the “translated quality” of Marxist nomenclature in the publications of Thai nationalists and Marxists. Elsewhere in Vietnam, anarchists and communists attempt to radicalize the term “cach mang” (literally “to overturn the mandate of heaven”) to serve each camp’s political ends (Ho Tai, 1992). In Manila and Java, disparate attempts to translate the the words “worker” and “equality” via the alephization of urbanscapes (Paris in Manila, Moscow in Semarang, etc) appear in novels and in the pages of various workers’ organs. From the aforementioned, one can easily surmise that translation is one of the key processes which contributed to the spread of radicalism in SEA. Certain questions, however, persist: What kind of language facilitated the “movement” and “reception” of radical and revolutionary nomenclature in the political imagination of Southeast Asian radicals? What challenges and/or opportunities did SEA’s archipelagic nature and linguistic diversity present in the traversal and transference of knowledge into the region? In this study, I specifically argue that religious (and ethical) language (and discourse) played a big part in negotiating the tensions between concepts and terminologies that occupy distinct, albeit overlapping, discursive categories. The tension(s) between what is perceived to be emic (religion) and etic (radicalism) is what gives Marxism its “translated” quality in all of its instantiations in SEA. Using “translation” as the primary horizon of analysis, the study aims to trace the initial spread and articulation of Marxist ideas in the Philippines and Indonesia through the writings of Aurelio Tolentino, Cirilo Honorio, Semaon, and Hadji Misbach. Gesturing away from the area-specific tendencies of SEA studies, the paper argues that translation is a vantage point from which scholars can view the political and cultural practices in the region as a collective whole.

หลากหลายเส้นทางปฏิบัติ: การแปลมโนทัศน์การเมืองแบบมาร์กซิสต์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

Amado Anthony G. Mendoza III

University of the Philippines Diliman

ลัทธิมาร์กซ์และภาษาแบบมาร์กซิสต์ก่อตัวขึ้น “อย่างเป็นทางการ” ในยุโรป จากนั้นจึงได้ถูกนำเข้ามายังเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในท่ามกลางความผันผวนทางการเมืองและทางความคิด อันเป็นผลจากการสร้างความทันสมัยแบบอสมมาตรโดยลัทธิอาณานิคม ข้อพิจารณาเหล่านี้ชวนให้คิดว่า ความพยายามในการถ่ายทอดลัทธิมาร์กซ์ให้เป็นที่เข้าใจของคนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ย่อมต้องอาศัยการแปล เกษียร เตชะพีระ (Tejapira 2001) ได้ชี้ให้เห็น “ลักษณะแบบแปล” (translated quality) ของคำศัพท์มาร์กซิสต์ในสื่อสิ่งพิมพ์แนวชาตินิยมและมาร์กซิสต์ในไทย ในขณะเดียวกัน ขบวนการอนาธิปไตยและคอมมิวนิสต์เวียดนามก็ได้พยายามปลุกปั่นคำว่า “cach mang” (แปลตามตัวอักษรได้ว่า “ลัทธิของการสวรรค์”) เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายทางการเมืองของตน (Ho Tai 1992) ส่วนในเม็กซิโกและชวาก็มีความพยายามต่างๆ กันในการแปลคำว่า “worker” และ “equality” ตลอดจนการถ่ายทอดภูมิทัศน์เมือง (ปารีสในกรณีเม็กซิโกและมอสโกในกรณีเยอรมนี เป็นต้น) ดังปรากฏในนวนิยายและสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ ของกรรมกร จากที่ได้อภิปรายมานี้ เราอาจกล่าวได้ว่า การแปลเป็นกระบวนการสำคัญประการหนึ่งซึ่งผลักดันให้เกิดการแพร่ขยายของแนวคิดแบบเรดิคัลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทว่าก็เกิดคำถามขึ้นว่า ภาษาแบบใดที่รองรับการ “เคลื่อนย้าย” และ “รับ” คำศัพท์แนวปฏิวัติในจินตนาการทางการเมืองของนักเคลื่อนไหวระดับสุดโต่ง (radicalist) ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ลักษณะแบบหมู่เกาะและความหลากหลายทางภาษาในภูมิภาคนี้ได้ก่อให้เกิดโอกาสและอุปสรรคท้าทายอย่างไรบ้างต่อการถ่ายทอดความรู้สู่ภูมิภาค ในบทความชิ้นนี้ ผู้เขียนเสนอว่า ภาษาและวาทกรรมทางศาสนา (และจริยธรรม) มีบทบาทสำคัญในการต่อรองแรงเสียดทานระหว่างมโนทัศน์และศัพท์เฉพาะที่มีมาจากประเพณีวาทกรรมที่แตกต่างทว่าเหลื่อมซ้อนกัน ความขัดแย้งหรือแรงเสียดทานระหว่างสิ่งที่ถือกันว่าเป็นทฤษฎีภายใน (ศาสนา) กับทฤษฎีภายนอก (แนวคิดแบบสุดโต่ง) นี้เองทำให้ลัทธิมาร์กซ์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีลักษณะแบบ “แปล” บทความนี้อาศัย “การแปล” เป็นกรอบการวิเคราะห์หลักเพื่อสืบสาวการเผยแพร่แนวคิดมาร์กซิสต์ในฟิลิปปินส์และอินโดนีเซีย โดยพิจารณาจากงานเขียนของเออเรลิโอ โตเลนติโน (Aurelio Tolentino) ชิโร โอโนริโอ (Cirilo Honorio) เซมาออน (Semaoen) และฮัจญี มิสบาช (Hadji Misbach) นอกจากนี้ ผู้เขียนยังมุ่งทวนกระแสแนวโน้มของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษาที่มักจะเจาะจงประเทศใดประเทศหนึ่งด้วยการเสนอว่า การแปลเป็นมุมมองสำคัญที่นักวิชาการอาจใช้พิจารณาวิถีปฏิบัติทางการเมืองและวัฒนธรรมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยรวมทั่วทั้งภูมิภาคได้

Translation and the Making of an Urban Landscape in Laos

Chairat Polmuk
Chulalongkorn University

The first Lao translation of Western novel, namely, George Sand's *La mare au diable*, in 1944 captured the paradoxical nature of a colonial construction of a Lao urban landscape. Well-known for its idealization of the countryside, this rustic novel was introduced to Lao urban literati as part of the French campaign to "modernize" the country through the promotion of literary modernity. As Laos has often been viewed as the "landlocked backwater" to the colonial metropole and subsequently the socialist metropolis, these conflicting desires for the urban—the aspirations to be urban yet remain essentially rustic—become a persistent trope to describe the topography of Lao urbanity. From the outset, Laos might be even be described as anachronistic to urbanizing processes and thus spatially and temporally lagging behind its neighbors. While scholars have attempted to unsettle this idea of Lao marginality through studies of geopolitics and historical discourse, translation studies has been overlooked in such efforts to map the transformation of Lao landscapes.

In this paper, I draw upon Mikhail Bakhtin's notion of the "chronotope" (literally, "time-place") to examine the spatiotemporal layers of Lao urban landscape both as a physical and narrative construct in order to map the complex relations between urban politics and the politics of translation in Laos. Taking translation as a site of my chronotopical inquiry, this paper further underscores a cross-cultural nature of modern Lao literature and its political significance, especially as Laos transitions into a postcolonial nation state and a Cold War battleground. Through the notion of the chronotope, my analysis of literary translation casts the question of Lao marginality in temporal terms, asking how we might understand belatedness or untimeliness as a feature of a Lao urban fabric.

การแปลกับการประกอบสร้างภูมิต้นเมืองในประเทศลาว

Chairat Polmuk

Chulalongkorn University

นวนิยายตะวันตกเรื่องแรกที่ได้รับการแปลเป็นภาษาลาวคือเรื่อง *La Mare au diable* ของ George Sand (แปลในปี ค.ศ. 1944) ถ่ายทอดให้เห็นความย้อนแย้งของการประกอบสร้างภูมิต้นเมืองในระบอบอาณานิคม จุดเด่นของนวนิยายเรื่องดังกล่าวคือการนำเสนอภาพอุดมคติของชนบท แต่ทว่ากลับเริ่มเป็นที่รับรู้ของปัญญาชนลาวในฐานะส่วนหนึ่งของขบวนการเผยแพร่แนวคิดเรื่องความทันสมัยผ่านวรรณกรรมของเจ้าอาณานิคมฝรั่งเศส โดยที่ลาวมักถูกมองว่าเป็นดินแดนไกลปืนเที่ยง ไม่มีพรมแดนติดทะเล และห่างไกลจากทั้งศูนย์กลางของระบอบอาณานิคมและระบบสังคมนิยม ความปรารถนาอันขัดแย้งกันระหว่างการก้าวสู่ความเป็นเมืองกับการดำรงแก่นแท้ของความเป็นชนบทจึงได้กลายเป็นกลวิธีอธิบายภูมิต้นความเป็นเมืองของลาวอยู่เสมอ หากพิจารณาอย่างผิวเผิน ดูเหมือนว่าประเทศลาวไม่ได้ร่วมเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการก้าวสู่ความเป็นเมืองและมักอยู่รั้งท้ายประเทศใกล้เคียงทั้งในมิติเรื่องพื้นที่และกาลสมัย ขณะที่นักวิชาการหลายคนพยายามท้าทายแนวคิดเรื่องความเป็นชายขอบของลาวผ่านการศึกษาประเด็นเรื่องภูมิรัฐศาสตร์และวาทกรรมประวัติศาสตร์ ประเด็นเรื่องการแปลงยังไม่มีผู้สนใจศึกษาเพื่อนำไปพิจารณาการเปลี่ยนผ่านของภูมิต้นลาว

ในบทความนี้ ผู้วิจัยใช้มโนทัศน์เรื่อง “chronotope” (กาลละ-เทศะ) ของ Mikhail Bakhtin มาวิเคราะห์มิติทางพื้นที่และเวลาของภูมิต้นเมืองในลาวทั้งที่เป็นภูมิต้นทางกายภาพและภูมิต้นในจินตกรรม เพื่อชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างการเมืองของพื้นที่เมืองกับการเมืองเรื่องการแปลในประเทศลาว ในที่นี้ ผู้วิจัยพิจารณาการแปลในฐานะข้อมูลสำคัญของการศึกษาวิเคราะห์เชิงพื้นที่และเวลา เพื่อเน้นให้เห็นลักษณะข้ามวัฒนธรรมและนัยสำคัญทางการเมืองของวรรณกรรมลาวสมัยใหม่ โดยเฉพาะในช่วงที่ประเทศลาวเปลี่ยนผ่านเข้าสู่การเป็นรัฐชาติในยุคหลังอาณานิคมและสมรภูมิของสงครามเย็น นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังใช้มโนทัศน์เรื่อง “chronotope” เพื่อพิจารณาแนวคิดเรื่องความเป็นชายขอบของลาวในมิติเรื่องเวลา เพื่อตั้งคำถามว่าเราจะสามารถเข้าใจความล่าช้าหรือการผดกालงในฐานะองค์ประกอบสำคัญของพื้นที่เมืองของลาวได้อย่างไร

Translations along the Littoral Edge: Readings and Misreadings on the Mandar Coast and Tanjong Lasso, South Sulawesi

Charles Zerner

Sarah Lawrence College, NY, USA

Finding one's work praised by an accomplished writer, scholar, and landscape designer, Paul Carter, is simultaneously a gratifying and unsettling experience. In his recently published book entitled *Decolonizing Governance: Archipelagic Thinking* (2019), Carter asserts that to understand 'archipelagic thinking' "the outside observer will have to enter into the dramaturgy of meeting and exchange and understand the ontologically metaphorical nature of communication, where multisensory modes of cognition and physical environments are 'matched.' This is the challenge Charles Zerner set himself...." When not teaching courses in environmental studies, I am always ever the outside observer: a environmental translator. This paper is a reflexive narrative account of two attempts at translating what I saw, heard, and witnessed in two coastal environments, one along the Mandar coast of South Sulawesi, facing the Makassar Strait on the west and Tanjong Lasso, at the very tip of Southeast Sulawesi and pointing south to the Flores Sea. Building on the work of Kershaw and Saldanha, who view landscapes as "the environments in which translations are produced and received," this paper examines the perceptual, intellectual and material environments – seascapes – that grounded my attempts at translating of the practices and beliefs of Mandar fishermen in search of flying fish, and the practices of an itinerant fishermen of Cape Cock (Tanjong Lasso) who arrived quick suddenly one morning on Lasso promontory. Viewed in conjunction, I argue that my radically different translations of these practices and people were anchored, on the one hand, in a post-colonial residue – a layered template – of imperial, grandiose fantasies about international expertise in nature management and conservation ethics, sub species *Americanus*, and a radical shift in self conception, as I moved from being a marine ethnographer in Mandar on a Fulbright research fellowship to a quick moving consultant employed by a USAID project, traveling by jeep and landing on a lonely spit of land called Tanjong Lasso.

การแปลริมชายฝั่งทะเล: การอ่านและการอ่านผิดแถบชายฝั่งมันดาร์ และตันหยงลัสโซ สุลาเวสีใต้

Charles Zerner

Sarah Lawrence College, NY, USA

การได้รับคำชมจากพอล คาร์เตอร์ (Paul Carter) นักเขียน นักวิชาการ และนักออกแบบภูมิทัศน์คนสำคัญทำให้ผู้เขียนรู้สึกยินดีและกระอักกระอ่วนในเวลาเดียวกัน ในหนังสือเรื่อง *Decolonizing Governance: Archipelagic Thinking* (2019) คาร์เตอร์เสนอว่า ในการทำความเข้าใจ “วิธีคิดแบบหมู่เกาะ” (archipelagic thinking) นั้น “ผู้ศึกษาที่เป็นคนนอกต้องเข้าสู่นาฏกรรมของการพบปะ แลกเปลี่ยน และต้องเข้าใจธรรมชาติเชิงอุปลักษณ์ในระดับภววิทยาของการสื่อสาร ซึ่ง “จับคู่เชื่อมโยง” ระหว่างการรับรู้แบบพหุสสแบบต่างๆ กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ นี่คือการท้าทายที่ชาร์ลส์ เซอร์เนอร์ตั้งใจไว้กับตนเอง”

นอกเหนือจากการสอนวิชาด้านสิ่งแวดล้อมศึกษาแล้ว ผู้เขียนยังเป็นผู้ศึกษาคนนอกดังกล่าวด้วย นั่นคือเป็นนักแปลด้านสิ่งแวดล้อม บทความนี้เป็นการเล่าทบทวนประสบการณ์ของผู้เขียนในการพยายามแปลสิ่งที่ตนเองประสบพบเห็นและได้ยินได้ฟังในสภาพแวดล้อมชายฝั่งทะเลสองแห่ง ได้แก่ ชายฝั่งมันดาร์ ซึ่งหันหน้าเข้าหาช่องแคบมาคัสซาร์ทางทิศตะวันตก และตันหยงลัสโซ ซึ่งตั้งอยู่ปลายสุดทางตะวันออกเฉียงใต้ของเกาะสุลาเวสีและหันหน้าทางทิศใต้สู่ทะเลฟลอเรส ผู้เขียนอาศัยแนวคิดจากเกอร์ชอว์และซัลดานา (Kershaw and Saldanha) ซึ่งพิจารณาภูมิทัศน์ในฐานะ “สภาพแวดล้อมในการสร้างและรับการแปล” เพื่อศึกษาภูมิทัศน์ทะเล (seascape) อันหมายรวมถึงสภาพแวดล้อมทางการรับรู้ ความคิด และวัตถุ ที่เป็นพื้นฐานให้แก่ความพยายามของผู้เขียนในการแปลวิถีปฏิบัติและความคิดความเชื่อของชาวประมงมันดาร์ในการหาปลาจนกระทั่งจระเข้หรือปลาบิน และการแปลวิถีปฏิบัติของชาวประมงร่อนแร่แห่งเคปค็อค (ตันหยงลัสโซ) ซึ่งเผชิญเข้าฝั่งในเช้าวันหนึ่งที่แหลมลัสโซ ผู้เขียนพิจารณาทั้งสองกรณีร่วมกันเพื่อเสนอว่า การที่ผู้เขียนแปลวิถีปฏิบัติและชีวิตของคนเหล่านี้แตกต่างกันอย่างใหญ่หลวงนั้นเป็นผลประการหนึ่งจากความผันเฟื่องแบบเจ้าจักรวรรดิซึ่งตกค้างมาสู่ยุคหลังอาณานิคม ในเรื่องความเชี่ยวชาญในการบริหารจัดการธรรมชาติและจริยธรรมในการอนุรักษ์ โดยเฉพาะแบบอเมริกัน และอีกประการหนึ่งจากการเปลี่ยนแปลงความรู้สึกนึกคิดต่อตนเองอย่างใหญ่หลวงของผู้เขียน หลังจากที่ถูกผู้เขียนเปลี่ยนจากนักชาติพันธุ์วรรณาทางทะเลที่มันดาร์ด้วยทุนวิจัยฟูลไบรท์ มาเป็นที่ปรึกษาสัญญาจ้างในโครงการของยูเอสเอ (USAID) และเดินทางด้วยรถจักรยานมาถึงแหลมตันหยงลัสโซอันเดียวดาย

Bangkok's Semi-Colonial Cosmopolitanism, Translation, and the Rise of Modern Thai Literature

Faris Yothasamuth
University of Sydney

The formation of modern Thai literature had a close link with the prevalence of translations of Western literature in Bangkok from the late nineteenth to the early twentieth century. As many factors were pointed out by previous literature, geographical and political landscapes are essentials that have been neglected. Instead of viewing Thailand in the late nineteenth century as a unified nation-state, this paper proposes that each part of the country made contacts with the West to different extents due to its geographical and political limitation. In this lieu, Bangkok was the only site in the country that had a chance to associate with the West to a great extent that it could nurture translation activities. Two reasons behind that success were the fact that Bangkok was a major port city and the semi-colonial condition engendered by extraterritoriality that helped create cosmopolitanism in the nineteenth century Bangkok. Along with other factors, this multi-racial and multi-cultural society, which resembled with other colonial port cities, was a precondition to cultural exchanges in term of translation, especially the translation of popular literature. This eventually led to the formation of modern Thai literature which emerged finitely within Bangkok.

ภาวะหลากหลายนิยมของกรุงเทพมหานคร
การแปล และกำเนิดวรรณกรรมไทยสมัยใหม่

Faris Yothasamuth

University of Sydney

เป็นที่ยอมรับกันว่าการก่อรูปของวรรณกรรมไทยสมัยใหม่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับการแปลวรรณกรรมตะวันตกที่แพร่หลายในกรุงเทพฯ ช่วงปลายศตวรรษที่ 19 ถึงต้นศตวรรษที่ 20 งานศึกษาที่ผ่านมาได้ชี้ให้เห็นปัจจัยหลายอย่างที่มีผลต่อการก่อรูปดังกล่าว แต่ปัจจัยด้านพื้นที่ทางกายภาพและทางการเมืองเป็นสิ่งที่ถูกมองข้ามมาตลอด บทความนี้จะไม่มองว่าประเทศไทยในปลายศตวรรษที่ 19 ว่าเป็นรัฐชาติที่มีเอกภาพสมบูรณ์ แต่จะมองว่าแต่ละภูมิภาคของประเทศมีการติดต่อสัมพันธ์กับชาติตะวันตกในระดับที่ต่างกัน ขึ้นอยู่กับข้อจำกัดทางภูมิศาสตร์และการเมือง ในแง่นี้กรุงเทพฯ เป็นพื้นที่เดียวในประเทศไทยที่มีการปะทะสัมพันธ์กับชาติตะวันตกในระดับที่เข้มข้นจนสามารถหล่อเลี้ยงกิจกรรมการแปลจำนวนมากได้ มีเหตุผลสองประการที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จนั้น หนึ่งคือข้อเท็จจริงที่ว่ากรุงเทพฯ เป็นเมืองท่าสำคัญ และสองคือภาวะกึ่งอาณานิคมที่เกิดจากสิทธิสภาพนอกอาณาเขต ทั้งสองสิ่งนี้ช่วยสร้างภาวะหลากหลายนิยม (Cosmopolitanism) ขึ้นในกรุงเทพฯ ช่วงศตวรรษที่ 19 ภาวะสังคมหลากหลายเชื้อชาติ-หลากหลายวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกับเมืองท่าอาณานิคมอื่นๆ นี้ เมื่อรวมกับปัจจัยอื่นๆ เป็นสิ่งที่นำไปสู่การกำเนิดของวรรณกรรมไทยสมัยใหม่ที่กำลังก่อรูปขึ้นภายในกรุงเทพฯ เป็นการเฉพาะ

On Not Speaking Chinese

Gritiya Rattanakantadilok
Prince of Songkla University

In *The City as Translation Zone* issue (Translation Studies, 2014), five cities marked by different translation histories are discussed. The four elements, namely the sensory landscape of the city, translation zones, cultural mediators and digital connectivity, are employed. In this paper, Siam/Thailand, not just one urban Thai city, is the translation zone, the landscape of circulation. This study will adopt the same four elements, through which translation is a key to understanding migrant life, in an attempt to investigate how Chinese migrants and their cultures were changed and remade as they travelled.

Cronin and Simon (2014, p. 124) argue that in pre-digital settings, migrants involved in decisive break with the language, culture and society of the place that was being left behind and the pressure of language distance resulted in a push towards the translation as state, not a process. Definitive translation out of Chinese migrants' language of origin became inevitable in Siam. The contact that 'lukjin' (or children of Chinese fathers and Thai mothers) would have with their forebears' language of origin became impossible, leading to a sense of rupture. The wave of languages that flow into one another do not feature Mandarin Chinese or other Chinese dialects in most *lukjin* offsprings' families, unlike in Chinese Malaysians' and Chinese Singaporeans' households.

Language identity has never been an issue to *lukjin*. The notion of 'Thainess' that has been absorbed into the universal Thai psyche has created a Thai identity; being Thai meant speaking Thai and nothing else. In spite of that, cultural mediators in Siam/Thailand were self-translators who developed transfer activities as evidenced by tombstones that are inscribed in Chinese.

Mandarin Chinese is no longer perceived to be a threat to the cultural survival of the nation in the digital age. However, linguistic accommodation was not always the norm in Thailand. Given that more Thais learn to speak Chinese, the connection between language and forms of cultural expression needs to be reestablished since the forced assimilation of diverse linguistic and cultural identities into the dominant culture has proven to be successful.

ภาษาจีนที่หายไปจากสังคมไทย

Gritiya Rattanakantadilok

Prince of Songkla University

มีการอภิปรายประวัติศาสตร์การแปลอันแตกต่างกันของเมือง 5 เมือง ในวารสารฉบับพิเศษ ในหัวข้อ “เมืองที่เป็นโซนการแปล” (วารสาร Translation Studies ปีค.ศ. 2014) องค์ประกอบ 4 ประการ ได้แก่ พื้นที่ของเมืองเชิงประสาทสัมผัสโซนการแปล สื่อกลางทางวัฒนธรรม และการเชื่อมต่อในยุคดิจิทัล เป็นกรอบแนวคิดการวิจัยที่บทความในวารสารฉบับข้างต้นนำมาใช้วิเคราะห์ปรากฏการณ์ในเมืองทั้ง 5 เมือง ผลงานวิจัยเรื่องนี้ได้นำองค์ประกอบทั้ง 4 ประการมาใช้วิเคราะห์ปรากฏการณ์ในประเทศ ไม่ได้เจาะจงเพียงเมืองใดเมืองหนึ่ง โดยศึกษาสยาม/ไทยทั้งประเทศในสถานะโซนการแปล หรือพื้นที่ที่มีการใช้ภาษา เพราะการแปลเป็นหัวใจสำคัญที่จะช่วยให้เข้าใจชีวิตของชาวจีนโพ้นทะเลว่าการอพยพย้ายถิ่นฐานนี้ทำให้ชีวิตและวัฒนธรรมของชาวจีนโพ้นทะเลในสยาม/ไทยต้องปรับเปลี่ยนไปเช่นไร

โครนินและไซมอน (2014, หน้า 124) กล่าวว่าก่อนที่จะสังคมจะกลายมาเป็นสังคมดิจิทัล ผู้อพยพต้องตัดสินใจตัดขาดกับภาษาวัฒนธรรมและสังคมเดิม แรงกดดันที่มาจากกระแสวิถีทางที่ห่างไกลก่อให้เกิดแรงผลักดันไปสู่การแปล ซึ่งการแปลกลายมาเป็นสภาวะ ไม่ได้เป็นเพียงแค่กระบวนการความจำเป็นต้องแปลสารจากภาษาแม่ไปเป็นภาษาอื่นของชาวจีนโพ้นทะเลเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ในสยาม ลูกจีน (บุตรที่มีบิดาชาวจีนและแม่ชาวไทย) แทบจะไม่มีโอกาสได้สัมผัสกับภาษาแม่ของบรรพบุรุษชาวจีน สายสัมพันธ์กับกลุ่มภาษาจีนจึงขาดสะบั้น ภาษาที่ใช้สื่อสารกันในครอบครัวลูกจีนไม่มีภาษาจีนกลางหรือภาษาจีนถิ่นต่างๆ ซึ่งแตกต่างกับครอบครัวผู้สืบสกุลของชาวจีนโพ้นทะเลในประเทศมาเลเซียหรือสิงคโปร์

สำหรับลูกจีนแล้วนั้น ภาษากับการสร้างอัตลักษณ์ไม่ใช่ประเด็นที่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง ความคิดเรื่อง ‘ความเป็นไทย’ ซึ่งหล่อหลอมซึมซับเข้าไปอยู่ในจิตวิญญาณของประชากรได้ก่อให้เกิดอัตลักษณ์ของคนไทยที่ว่าความเป็นไทยมาจากการใช้ภาษาไทยเพียงภาษาเดียว ไม่มีความจำเป็นต้องพูดภาษาอื่น ทว่ายังมีสื่อกลางทางวัฒนธรรมในสยาม/ไทย สื่อกลางเหล่านี้คือนักแปลที่แปลสิ่งที่ตัวเองต้องการจะสื่อสาร ดึงเห็นได้จากการสลักภาษาจีนที่แผ่นหินจารึกหน้าหลุมฝังศพของชาวไทยเชื้อสายจีน

รัฐไทยในอดีตไม่ยินยอมให้เรียนรู้ภาษาอื่นอย่างเสรี แต่ในยุคดิจิทัล ภาษาจีนกลางไม่ได้เป็น ภาษาที่คุกคามวัฒนธรรมของชาติไทยอีกต่อไป แม้ปัจจุบันคนไทยเรียนภาษาจีนมากขึ้น แต่ต้องมีการเชื่อมโยงสายสัมพันธ์ระหว่างภาษาและการแสดงออกถึงการปกป้องรักษาวรรณวัฒนธรรมจีนด้วยรูปแบบต่างๆ ขึ้นมาใหม่ อันเนื่องมาจากผลสัมฤทธิ์ของนโยบายของรัฐไทยที่บีบบังคับให้อัตลักษณ์ทางภาษาและวัฒนธรรมของคนชาติพันธุ์อื่นผสมกลมกลืนไปกับภาษาและวัฒนธรรมของประชากรส่วนใหญ่ในประเทศ

The Role of Translator in Time, Space, and Place: Translating Landscapes across Northern, Southern, and Northeastern Thailand

John Viano

Peeriya Pongsarigun

CULI, Chulalongkorn University

Translation is often considered (Hanks 2014) “[the] rendering in one language what is expressed in another.” However, the role of the translator is much more complex because the translator must find ways of balancing the strict linguistic meaning of the source with explication of the contextual landscape in which it resides to produce new spaces or create new imaginative geographies (Italiano 2012). Thus, translation is the process of mediating the diverse cultural and linguistic values that circulate in the target language (Venuti 1995).

As in physical landscapes, the landscape of translation has an array of meaningful elements – grammar, syntax, culture, history, and the author’s intended meanings. So, the translator must be transporter and tour guide, showing readers how to understand the textual and contextual landscapes which converge to form the meaning of the work.

Subsequently, as natural landscapes often have features/structures which dominate the visual field, certain elements of the text/context often dominate in translation. In Thailand, the concept of ‘sanuk’ or fun is an integral aspect of Thai culture. Weiner (2015) describes the concept of sanuk as “an ethos, a way of life – is not fun as mindless diversion or frivolity; it’s fun as an intrinsically valuable activity.” The concept of "sanuk" goes beyond having fun to deriving pleasure from whatever one does (Vongvipanond 1994). Although the value of sanuk is the same, each region expresses it differently as reflected in the style of the language, and illustrations in the Thailand Knowledge Park Local Knowledge Documentary Books, featuring the attractions, history, and culture of each region of Thailand. Therefore, translators need to transport this sense of sanuk (which differs across Thailand) into English. This paper investigates how we use the concept of sanuk as a lens for translating regional documentary works of children’s literature.

บทบาทของผู้แปลในบริบทเวลา พื้นที่ และสถานที่: การแปลภูมิทัศน์ของภาคเหนือ
ภาคใต้ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย

John Viano

Peeriya Pongsarigun

CULI, Chulalongkorn University

การแปลหมายถึงการสื่อความหมายของภาษาหนึ่งในอีกภาษาหนึ่ง (Hanks 2014) บทบาทของผู้แปลซับซ้อนเนื่องจากผู้แปลต้องพยายามหาสมดุลระหว่างความหมายเฉพาะในเชิงภาษาศาสตร์กับการวิเคราะห์ความหมายตามบริบทเพื่อทำให้เกิดความหมายหรือมุมมองใหม่ ๆ (Italiano 2012) ดังนั้น การแปลจึงถือเป็นกระบวนการสื่อกลางเชื่อมโยงภาษาศาสตร์และวัฒนธรรมที่หลากหลายจากภาษาต้นทางถึงภาษาปลายทาง (Venuti 1995)

ภูมิทัศน์ของการแปลประกอบด้วยไวยากรณ์ วากยสัมพันธ์ วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และสารที่ผู้เขียนต้องการสื่อ ผู้แปลจึงเป็นดังผู้ถ่ายทอดและมีอคติ แนะนำให้ผู้อ่านเข้าใจภูมิทัศน์ในเชิงภาษาศาสตร์และบริบทวัฒนธรรมที่สื่อความหมาย

ภูมิทัศน์ยังมีลักษณะเด่นที่ดึงดูดสายตาเช่นเดียวกับงานเขียนที่มีลักษณะโดดเด่นในบริบทหนึ่งในประเทศไทย แนวคิดเรื่องความ “สนุก” ถือเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของวัฒนธรรม Weiner (2015) ได้กล่าวถึงความสนุกว่าเป็น ความรู้สึกร่วมกัน เป็นวิถีชีวิต ไม่ใช่ความสนุกแบบไร้สาระ แต่เป็นความสนุกที่เป็นธรรมชาติและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับวัฒนธรรม แนวคิดเรื่อง “สนุก” นั้นได้ขยายไปสู่ทุกกิจกรรมในชีวิตประจำวัน (Vongvipanond 1994) ถึงแม้ว่าแนวคิดเรื่อง “สนุก” จะเหมือนกัน แต่ในแต่ละภาคของประเทศไทยแสดงออกถึงความสนุกแตกต่างกันไป ดังจะเห็นได้จากภาษาที่ใช้และภาคประกอบในหนังสือชุดสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น โดยสำนักงานอุทยานการเรียนรู้ (Thailand Knowledge Park) หนังสือชุดดังกล่าวเล่าถึงสถานที่ท่องเที่ยว ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมที่แตกต่างกันของแต่ละภาคในประเทศไทย การนำเสนอเรื่องนี้จะกล่าวถึงการใช้นิยามความคิดเรื่อง “สนุก” เพื่อการแปลหนังสือสารคดีสำหรับเด็กและเยาวชนชุดดังกล่าวจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ

One Siam: The Politics of Singularity and the Landscape of Translation in Thai Language Policies

Koraya Techawongstien
Mahidol University
Phrae Chittiphalangsri
Chulalongkorn University

Following Phrae Chittiphalangsri's suggestion that translation practices in Thailand have largely been predicated on the translational function of defense mechanism against foreignness (2019), this paper aims to further investigate this proposal by looking at how the sense of linguistic border is ideologically constructed through institutionalised language policies, and ultimately establishing what we call a discourse of singularity that politicises the Thai landscape of translation.

This paper will focus on the cultural Mandate 9 set out in the government of Field Marshal Plaek Phibunsongkhram in 1940 as an influencing, if not – a manipulating force to the translation practices in Thailand. The language policy and related practices were enforced among the 12 Field Marshal Phibunsongkhram's Thai cultural mandates (รัฐธรรมนูญ 12 ประการ; *ratthaniyom sib song prakan*) to unite the Thais and to create the modernised and civilised Thailand (Siam) along with promoting the concept of Thainess (ความเป็นไทย; *khwam pen thai*) which includes encouraging the use of centralized Thai instead of regional dialects. The language policy issued as a part of Mandate 9 was an attempt to create a standardised Thai language system. Although the said language policies were not continued after the end of his power, some practices complying with Mandate 9 were inherited by some other institutions and are still being exercised nowadays.

This paper will examine the discourse of singularity perpetuated by the cultural Mandate 9 and other related policies which influence translational practices in Thailand, such as the usage of central Thai language system as the main tool to translate from other languages into Thai and vice versa. The chapter will also discuss the imbalanced power among the central language, marginal languages and dialects in Thailand caused by geopolitical landscapes and groups of ruling elites in Thailand even before the government of Phibunsongkhram.

สยามในความเป็นหนึ่งเดียว: การเมืองของความเป็นเอกภาวะและภูมิทัศน์ของการแปล ในนโยบายการใช้ภาษาไทย

Koraya Techawongstien

Mahidol University

Phrae Chittiphangsri

Chulalongkorn University

สืบเนื่องจากข้อเสนอของแพรว จิตติพลังศรี (2019) ที่ได้วิเคราะห์และชี้ให้เห็นว่าการกระทำการแปลในประเทศไทยทำหน้าที่เป็นกลไกป้องกันความเป็นอื่น (foreignness) บทความนี้มีจุดประสงค์เพื่อต่อยอดการวิเคราะห์ข้อเสนอดังกล่าว โดยมุ่งศึกษากระบวนการประกอบสร้างความตระหนักถึงพรมแดนของภาษาผ่านนโยบายภาษาที่ถูกกำหนดโดยสถาบันทางสังคมต่าง ๆ และการสร้างสิ่งที่อาจเรียกได้ว่าวาทกรรมความเป็นเอกภาวะอันได้สร้างภูมิทัศน์ของการเมืองในการแปลของประเทศไทย

บทความนี้มุ่งศึกษา รัฐนิยมฉบับที่ 9 ซึ่งประกาศใช้ภายใต้การปกครองของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ในพ.ศ. 2483 รัฐนิยมฉบับนี้มีผลกระทบ หรือแม้กระทั่งมีส่วนควบคุมการกระทำการแปลในประเทศไทย นโยบายภาษาและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งในรัฐนิยม 12 ประการของจอมพล ป. พิบูลสงครามที่ประกาศใช้เพื่อสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชาวไทย และเป็นการสร้างความเป็นสมัยใหม่และความศิวิไลซ์ในประเทศไทย พร้อมกันนั้นยังเป็นการสนับสนุนความเป็นไทย โดยหนึ่งในข้อบังคับที่ประกาศใช้คือการประกาศให้ใช้ภาษาไทยกลางแทนการใช้ภาษาถิ่น วัตถุประสงค์ของนโยบายภาษาที่ประกาศใช้ภายใต้รัฐนิยมฉบับที่ 9 นี้ คือความพยายามในการสร้างระบบภาษาไทยมาตรฐาน อย่างไรก็ตาม นโยบายภาษาดังกล่าวไม่ได้รับการสานต่อหลังจากการสิ้นสุดการปกครองของจอมพล ป. พิบูลสงคราม แต่กิจกรรมทางภาษาบางประการที่สอดคล้องกับรัฐนิยมฉบับที่ 9 ยังได้รับการสืบทอดโดยสถาบันทางสังคมต่าง ๆ และยังคงถูกใช้อย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน

บทความนี้จะวิเคราะห์วาทกรรมความเป็นเอกภาวะที่เชื่อมโยงกับรัฐนิยมฉบับที่ 9 และนโยบายที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการกระทำการแปลในประเทศไทย เช่น ระบบการใช้ภาษาไทยกลางเป็นสื่อในการแปลภาษาทั้งจากภาษาต่างประเทศเป็นภาษาไทย และจากภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศ นอกจากนี้บทความนี้จะอภิปรายความไม่สมดุลงเชิงอำนาจระหว่างภาษาไทยกลาง ภาษาชายขอบ และภาษาถิ่นในประเทศไทยที่เกิดขึ้นจากภูมิทัศน์เชิงภูมิรัฐศาสตร์ และกลุ่มของชนชั้นนำในสมัยก่อนการปกครองของจอมพล ป. พิบูลสงคราม

From Grime to Shine: The Gentrification of Singapore's Vernacular Literature in Translation

Nazry Bahrawi

Singapore University of Technology and Design

Pascale Casanova's 'World Republic of Letters' (2007) suggests that, contrary to the optimistic view that globalisation connects cultures, the literary global marketplace suggests the presence of 'a regime of inequality' in which minor literatures are subjected to the abstract but undeniable pressures exercised by their dominant centres of power. Could that hegemonic order exist *within* a single locality? This paper proposes that this is the situation in Singapore if one consider its contemporary literary translation landscape.

While Singapore has been upheld as the urban model to emulate by many cities in the developing world, its success was built on forcible gentrification of space and place that transforms grime to shine in record time. This is also the case with the contemporary 'SingLit' movement to publish local literary works, which began sometime in the 2000s as part of the wider governmental move to develop Singapore's arts ecosystem as a means of attracting economic migrants. The metaphor of gentrification applies to the translation of vernacular literatures – Malay, Mandarin, and Tamil – into English, reproducing the Anglophone dominance of in the Singapore literary landscape.

As a study of literary history and structures, this paper will expand on Casanova's thesis by focusing on the regime of inequality that governs the literary landscape of a single city. It theorises translation gentrification by contrasting two opposing ideas about the possibilities of literature. The first is the Singaporean playwright Kuo Pao Kun's metaphor of "trunks of trees existing in a single space" (2003, to signify how Singapore cultures appear separate at the trunk level but are instead intertwined at the root and canopy levels of trees. The second is Franco Moretti's 'wave' thesis that describes "uniformity engulfing an initial diversity" (2000, 67). Finally, it hopes to reach a deeper understanding of the mechanics of the 'culture industry' in Singapore, and to revisit Theodor Adorno and Max Horkheimer's 1944 thesis in light of its findings about Singapore as a case study.

จากดินสู่ดาว : การยกระดับภูมิทัศน์งานแปลวรรณกรรมพื้นถิ่นของสิงคโปร์

Nazry Bahrawi
Singapore University of Technology and Design

งานเขียน The World's Republic of Letters (2007) ของ Pascale Casanova เสนอไว้ว่า แม้จะมีแนวคิดที่มองแต่ที่ว่า โลกาภิวัตน์เป็นสิ่งที่เชื่อมวัฒนธรรมต่างๆ เข้าด้วยกัน แต่ตลาดงานวรรณกรรมของโลกกลับสะท้อนให้เห็นว่ามี “ระบอบแห่งความไม่เสมอภาค” ที่วรรณกรรมกระแสรองต้องเผชิญกับแรงกดดันที่มองไม่เห็นแต่ไม่อาจปฏิเสธได้จากศูนย์กลางอำนาจที่มีอิทธิพลอยู่ในขณะนั้น ระบอบที่ครอบงำเช่นนี้มีอยู่ในท้องถิ่นเดียวได้อาจอย่างนั้นหรือ บทความนี้เสนอว่าหากพิจารณาภูมิทัศน์ด้านการแปลวรรณกรรมร่วมสมัยแล้ว จะพบว่านี่เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสิงคโปร์

แม้สิงคโปร์จะได้รับการส่งเสริมให้เป็นต้นแบบชุมชนเมืองของบรรดาเมืองใหญ่ในประเทศกำลังพัฒนา แต่ความสำเร็จของสิงคโปร์นั้นมาจากการบังคับให้มีการยกระดับในแง่พื้นที่และสถานที่ ซึ่งส่งผลให้สภาพอันไม่ชวนมองเปลี่ยนเป็นความสวยงามเจริญตาในเวลาอันรวดเร็วเป็นประวัติศาสตร์ ปรากฏการณ์เดียวกันนี้เกิดขึ้นกับกระแส “วรรณกรรมสิงคโปร์” (SingLit) ในปัจจุบันที่แรงจูงใจให้มีการพิมพ์งานวรรณกรรมท้องถิ่นกระแสดังกล่าว เริ่มขึ้นในช่วงปีค.ศ. 2000-2010 โดยเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายรัฐบาลที่จะพัฒนาระบบนิเวศด้านศิลปะของสิงคโปร์เพื่อเป็นการดึงดูดผู้ย้ายถิ่นเชิงเศรษฐกิจ อุปลักษณะการยกระดับภูมิทัศน์นี้ใช้ได้กับการแปลวรรณกรรมท้องถิ่นที่เขียนเป็นภาษามลายู จีนกลาง และทมิฬเป็นภาษาอังกฤษ ซึ่งทำให้ภาษาอังกฤษมีอิทธิพลในภูมิทัศน์วรรณกรรมของสิงคโปร์

ในฐานะงานที่ศึกษาประวัติและโครงสร้างวรรณกรรม บทความนี้จะนำแนวคิดของ Casanova มาอธิบายโดยมุ่งเน้นระบอบความไม่เท่าเทียมที่มีบทบาทควบคุมภูมิทัศน์ด้านวรรณกรรมของเมืองเมืองหนึ่ง บทความนี้เสนอทฤษฎีการยกระดับภูมิทัศน์งานแปล โดยเปรียบเทียบแนวคิดที่ตรงข้ามกันเกี่ยวกับความเป็นไปได้ของวรรณคดี แนวคิดแรกมาจากอุปลักษณะของ Kuo Pao Kun นักเขียนบทละครชาวสิงคโปร์ที่ว่า “ลำดับของต้นไม้หลายๆ ต้นในพื้นที่เดียวกัน” (2003 มีความหมายว่าวัฒนธรรมสิงคโปร์นั้น แม้ว่าลำดับต้นจะดูเหมือนแยกกันคนละส่วน แต่รากและพุ่มใบกลับเกี่ยวพันไม่อาจแยกออกจากกันได้) แนวคิดที่สองมาจากแนวคิดเรื่องคลื่นของ Franco Moretti กล่าวถึง “ความเป็นรูปแบบเดียวกันที่กลืนกินความหลากหลายที่มีมาแต่เดิม” (2000: 67) ท้ายที่สุดบทความนี้หวังที่จะก่อให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งกว่าเดิมเกี่ยวกับกลไกของ “อุตสาหกรรมวัฒนธรรม” ในสิงคโปร์ และหยิบยกแนวคิดของ Theodor Adorno และ Max Horkheimer (1944) ขึ้นมาพิจารณาโดยนำสิ่งที่ผู้เขียนค้นพบเกี่ยวกับสิงคโปร์มาเป็นกรณีศึกษา

**The Transfer of Local Culture for International Audiences:
Isan Ideology in the Translation of
The Teachers of Mad Dog Swamp into English**

Soontorn Charoentat
Chulalongkorn University

This paper looks into how local ideology, as an essential element of cultural context, influences the process of transfer and how local ideology, which resides in texts is rendered into culturally different environments, particularly for international audiences. The local ideology in this study is selected from Khamman Khonkhai's *Kru Ban Nok*, a novel depicting true picture of deprived living standard of rural elementary schoolteachers and poor villagers in the Northeast of Thailand (Isan) during 1976-77. The book is written in Thai but exotic local flora, fauna, household appliances and tools are frequently seen in local dialect. The setting reflects Isan landscape and environment and the atmosphere of Isan villages during deprivation time, lack of water resources and infrastructure. The characters' use of code-mixing (central Thai and Lao dialects) shows their Thai nationality and Lao ethnic, implying core vs. peripheral cultures. However, the main character bridges this linguistic gap by using code-mixing and Thai restatement in dialogues and narrations. Generally, the characters' background and nature have certain purposes representing the close and cordial relationships among families, relatives and friends and the love for motherland, while the narrator's use of code-mixing and wordy narration serves as the source of information, records of Isan society, such as gathering, preparing, and consuming local foods that seem to be main concerns in dry, arid environment both in daily living and special occasions or festivals. These landscape, atmosphere, environment, and people's nature and characteristics, collectively the ideology of Isan or Isan local color, constitute both linguistic and cultural untranslatability. Although denotative meanings may not generate that difficult problem, connotative meanings, embedded with local culture and ideology, can cause the translator difficulty in selecting suitable translation solutions that can transfer local ideology for international readerships. This paper looks at these specific local colors in the translation text, *The Teachers of Mad Dog Swamp* by Gehan Wijeyewardene, investigating how they influence the transfer process and how they are transferred for international audiences.

การถ่ายทอดสันทองถิ่นสำหรับกลุ่มผู้อ่านนานาชาติ : ภาพสะท้อนคตินิยมชาวอีสาน
ในการแปลนวนิยายเรื่อง *ครูบ้านนอก* เป็นภาษาอังกฤษ

Soontorn Charoentat
Chulalongkorn University

บทความนี้เป็นการศึกษาว่า คตินิยมท้องถิ่นในฐานะองค์ประกอบสำคัญของบริบททางวัฒนธรรม ส่งผลต่อกระบวนการถ่ายทอดอย่างไร และคตินิยมท้องถิ่นซึ่งสอดแทรกอยู่ในตัวบทถูกแปลไปสู่บริบททางวัฒนธรรมที่แตกต่างอย่างไร โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้อ่านนานาชาติ คตินิยมท้องถิ่นในการศึกษานี้คัดสรรมาจากนวนิยายเรื่อง *ครูบ้านนอก* ของคำหมาน คนโค ซึ่งเป็นนวนิยายที่แสดงภาพจริงของการดำรงชีวิตอันลำบากขัดสนของครูประชาบาลในพื้นที่ชนบทและชาวบ้านที่ยากจนข้นแค้นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยช่วงปี พ.ศ. 2519-2520 หนังสือเล่มนี้เขียนด้วยภาษาไทยแต่แทรกด้วยภาษาถิ่นบ่อยครั้งเมื่อกล่าวถึงพืช สัตว์ เครื่องใช้ในครัวเรือน และเครื่องมือต่างๆ ฉากของเรื่องสะท้อนให้เห็นถึงภูมิประเทศและสภาพแวดล้อม และบรรยากาศของหมู่บ้านอีสานในช่วงแร้นแค้นขาดแคลนทรัพยากรน้ำ และสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน การปนภาษาและการสลับภาษา (ระหว่างภาษาไทยกลางและภาษาลาวถิ่นอีสาน) ของตัวละครแสดงให้เห็นถึงการมีสัญชาติไทยและชาติพันธุ์ลาว อันเป็นการบอกเป็นนัยถึงการอยู่ร่วมกันระหว่างวัฒนธรรมแกนกลางกับวัฒนธรรมชายขอบ อย่างไรก็ดี ตัวละครเอกได้ทำหน้าที่เชื่อมประสานช่องว่างทางภาษานี้โดยการปนภาษาและการสลับภาษา และการกล่าวซ้ำเป็นภาษาไทยกลางในบทสนทนาและบทบรรยายบ่อยๆ โดยทั่วไปแล้ว ภูมิหลังและธรรมชาติของตัวละครมีวัตถุประสงค์สำคัญหนึ่งเพื่อแสดงถึงความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดและเป็นกันเองระหว่างครอบครัวเครือญาติ และเพื่อนฝูง แสดงให้เห็นความรักที่มีต่อแผ่นดินเกิด ส่วนการปนภาษาและใช้คำบรรยายที่มีรายละเอียดค่อนข้างยาวของผู้เล่าเรื่องนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อมูลและบันทึกเหตุการณ์สังคมอีสาน เช่น การหาอาหาร ปรงอาหาร และบริโภคอาหารท้องถิ่นไม่ว่าจะในชีวิตประจำวันและโอกาสพิเศษหรือเทศกาล ซึ่งถือเป็นปัญหาสำคัญเมื่ออยู่ในสภาพแห้งแล้งทุรกันดาร จะเห็นได้ว่าภูมิทัศน์ บรรยากาศสิ่งแวดล้อม และธรรมชาติและอุปนิสัยของผู้คน ซึ่งโดยรวมเรียกว่าคตินิยมของอีสานหรือสันทองถิ่นอีสาน ก่อให้เกิดปัญหาทางภาษาและวัฒนธรรมที่ไม่สามารถถ่ายทอดได้ ถึงแม้ความหมายตรงตัวจะไม่เป็นปัญหาในการแปล แต่ความหมายแฝงที่แทรกอยู่ในรูปวัฒนธรรมท้องถิ่นและคตินิยมท้องถิ่นก็สามารถสร้างความยุ่งยากให้นักแปลในการเลือกกลวิธีการแปลที่เหมาะสมสำหรับการถ่ายทอดคตินิยมท้องถิ่นไปสู่ผู้อ่านนานาชาติได้ บทความนี้จึงศึกษาการถ่ายทอดสันทองถิ่นเหล่านี้ โดยดูจากตัวบทฉบับแปลเรื่อง *The Teachers of Mad Dog Swamp* โดย Gehan Wijeyewardene เพื่อศึกษาว่าสันทองถิ่นส่งผลต่อกระบวนการถ่ายทอดอย่างไรและถูกถ่ายทอดไปสู่กลุ่มผู้อ่านนานาชาติอย่างไร

Cambodia's Landscape of Translation: Phnom Penh as Translation Zone

Teri Shaffer Yamada

California State University, Long Beach

Like much of Southeast Asia, Cambodia's cultural landscape of translation in 2019 is based on several thousand years of linguistic, religious, economic, social and political flows that produce changing hybridity amidst cultural complexity. But unlike much of Southeast Asia, the essential annihilation of Cambodia's educated class—including writers and poets—during the Khmer Rouge era (1975-79) caused a deep psychic blow to its modernizing literary field from which it has yet to recover.

After briefly establishing Cambodia's field of traditional literature necessary to understand current barriers to creative change, this essay will briefly explore the pre- and post-Khmer Rouge landscape of translation in its colonial and post colonial forms. This includes the French challenge to prove that Cambodia even has a “modern literature” and the intellectual response of Cambodian monks and educated professionals to that challenge in the colonial (1863-1953) and independence (1954-1970) periods. The site of this contestation was Phnom Penh, and this capital city remains the primary site of literary creativity and translation, book production and distribution today.

The essay continues by exploring the shifting landscape of literary production and translation within multilingual Phnom Penh within a changing hegemony of “popular” foreign languages since the 1990s. It will analyze French, English, and Japanese translations of Cambodian modern literary texts, the emerging conflict between the older and younger generations of writers over what defines “real” Cambodian poetry and foreground the challenges of young writers to deploy social media to advance new literature in a culture that still resists reading for pleasure. To this challenge is added a political atmosphere of censorship, heightened since the elections of 2013 and 2018. The essay ends with an exploration of the methods used by young writers to maintain freedom of expression in the smaller coffee shops in a city of dusty side streets and monolithic, shiny new high-rise towers of pocket cities within the city, largely for wealthy foreign investment. The impact of climate change becomes a taboo subject in a nation pursuing rapid, under-regulated development.

ภูมิทัศน์ต่อการแปลของกัมพูชา : พนมเปญในฐานะพื้นที่การแปล

Teri Shaffer Yamada

California State University, Long Beach

ภูมิทัศน์ทางวัฒนธรรมต่อการแปลของกัมพูชาในปี 2019 นั้นไหลไปตามกระแสการเมือง สังคม เศรษฐกิจ ศาสนา และภาษาที่มีมานานนับพันๆ ปี ก่อให้เกิดสภาวะพหุวัฒนธรรมที่เปลี่ยนไปตามกลางความซับซ้อนทางวัฒนธรรม ซึ่งคล้ายคลึงเป็นอย่างมากกับประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แต่อย่างไรก็ตาม การล่มสลายครั้งสำคัญของชนชั้นที่ได้รับการศึกษาในยุคเขมรแดง (ปี 1975 - 1979) อันหมายรวมถึงนักเขียน และกวีด้วยนั้น ได้ตัดจิตวิญญาณด้านวรรณกรรมสมัยใหม่ที่กำลังเกิดขึ้นให้ดับวูบไป และยังคงไม่สามารถฟื้นฟู กลับมาได้

เมื่อได้มีการปูพื้นเกี่ยวกับภูมิทัศน์ของกัมพูชาด้านวรรณกรรมพื้นบ้านที่จำเป็นต่อการทำความเข้าใจกำแพงทางความคิดสร้างสรรค์ในปัจจุบันแล้ว งานวิจัยชิ้นนี้จะศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับภูมิทัศน์ต่อการแปลช่วงก่อนและหลังยุคเขมรแดง โดยนำเสนอในรูปแบบช่วงยุคอาณานิคมและหลังอาณานิคม การศึกษานี้ยังรวมถึงการรื้อเกล้าของฝรั่งเศสเพื่อเป็นหลักฐานว่ากัมพูชานั้นมี “วรรณกรรมสมัยใหม่” และการตอบโต้ด้วยสติปัญญาของพระสงฆ์และกลุ่มผู้มีการศึกษาชาวกัมพูชาต่อสถานการณ์ดังกล่าวในช่วงยุคอาณานิคม (ปี 1863 - 1953) และในยุคที่ได้รับอิสรภาพ (ปี 1954 - 1970) โดยมีกรุงพนมเปญเป็นพื้นที่แห่งความขัดแย้ง ซึ่งยังคงถือว่าเป็นพื้นที่หลักทางด้านความคิดสร้างสรรค์ผ่านงานวรรณกรรมและการแปล รวมทั้งการผลิตและจัดจำหน่ายหนังสือ จวบจนถึงปัจจุบัน

ผู้วิจัยจะศึกษาเกี่ยวกับภูมิทัศน์ต่อการผลิตงานวรรณกรรมและการแปลในลำดับถัดไป ซึ่งเกิดการเปลี่ยนแปลงในกรุงพนมเปญเนื่องจากกลายเป็นเมืองพหุภาษา โดยอยู่ภายใต้อิทธิพลการเปลี่ยนแปลงของภาษาต่างประเทศที่ได้รับ “ความนิยม” ตั้งแต่ยุคคริสต์ทศวรรษ 1990 งานวิจัยชิ้นนี้จะทำการวิเคราะห์การแปลตัวบทวรรณกรรมสมัยใหม่จากภาษากัมพูชาเป็นภาษาฝรั่งเศส อังกฤษ และญี่ปุ่น วิเคราะห์ข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างคนรุ่นเก่ากับคนรุ่นใหม่เกี่ยวกับนักเขียนว่า อะไรเป็นตัวระบุกวีนิพนธ์กัมพูชา “ที่แท้จริง” และจะหยิบยกประเด็นเรื่องความพยายามต่อสู้ของนักเขียนรุ่นใหม่ที่ใช้ประโยชน์จากสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อช่วยพัฒนางานวรรณกรรมรูปแบบใหม่ๆ ในสังคมซึ่งยังคงจำกัดการอ่านเพื่อความบันเทิงอยู่ การเคลื่อนไหวนี้จึงทำให้เกิดการตรวจพิจารณางานเขียนดังกล่าวและเพิ่มระดับความเข้มงวดมากขึ้นในช่วงการเลือกตั้งปี 2013 และปี 2018 งานวิจัยตอนท้ายกล่าวถึงการศึกษาคลวิธของนักเขียนรุ่นใหม่ในการรักษาเสรีภาพการแสดงออกภายในร้านกาแฟขนาดย่อมของเมืองแห่งถนนสายเล็กๆ ฝุ่นคลุ้งและตึกสูงใหญ่ทันสมัยในเขตเมืองต่างๆ ของกรุงพนมเปญ ซึ่งส่วนมากแล้วเป็นพื้นที่สำหรับเม็ดเงินลงทุนจากต่างชาติ โดยผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศกลายเป็นหัวข้อต้องห้ามในประเทศที่ปรารถนาการพัฒนาอย่างรวดเร็วภายใต้การควบคุมของรัฐบาล

The Ideological Landscape of Self-Translation: The In-Between Space in Contemporary Philippine Protest Poetry

Thomas David F. Chaves

University of the Philippines in Diliman

As a result of long and multiple colonialization, Filipino poetry has an established tradition of protest. Whether revolutionary, political, or plain patriotic-marking, the tradition in the vernaculars, Spanish and English finds its way in anthologies, journals and textbooks. However, the position of English as the literary language of prestige and power has made a number of contemporary poets to self-translate from Filipino or other regional languages into English. While this is not remarkable in and for itself as most writers are bi- or trilingual, and continue to traverse between or among languages (and in many instances, mix them up wilfully for effect), the pressure to gain greater national and international audiences is a growing and noticeable trend.

In this essay, I want to examine how a particular *topos* in protest poetry is self-translated, the repressive regimes of Ferdinand Marcos and Rodrigo Duterte. Even in a multilingual state where English is co-official, there inheres great irony in “fixing” (both in the sense of recovery and boundary-setting) the nation through a borrowed tongue. While the motives for self-translation are both personal and public, a third space is created because there is greater freedom *away* from literal translation for, after all, the two poems are “original.” How are the poems to be read if the texts placed side by side zigzag between fidelity and freedom translation-wise? More significantly, how do the poets resolve Untranslatability linguistically, culturally and metaphorically? Are they any more impactful as forms of protest than those written in the vernaculars, English, or Spanish monolingually? Or does it matter anyway? I explore this latent yet concomitant third space, the ideological landscape in between, through traditional and modern metaphors of translation as a way to explain the various conundrums of self-translation.

**ภูมิทัศน์ทางอุดมการณ์ของการแปลตนเอง:
พื้นที่ระหว่างในกวีนิพนธ์ประวัของฟิลิปปินส์ร่วมสมัย**

Thomas David F. Chaves

University of the Philippines in Diliman

กวีนิพนธ์ประวั (protest poetry) เป็นจารีตทางวรรณศิลป์ที่ลงหลักปักฐานในฟิลิปปินส์ อันเป็นผลจากการปกครองภายใต้ระบอบอาณานิคมอย่างยาวนานหลายยุคสมัย กวีนิพนธ์ประวัดังกล่าวมีทั้งที่เขียนขึ้นด้วยภาษาพื้นเมือง ภาษาสเปน และภาษาอังกฤษ ด้วยจุดมุ่งหมายตั้งแต่การปฏิวัติ การต่อสู้เคลื่อนไหวทางการเมือง หรือกระทั่งการแสดงความรักชาติโดยทั่วไป และปรากฏอยู่ในสื่อสิ่งพิมพ์ทั้งในวารสารแบบเรียน และรวมบทกวี อย่างไรก็ตามที่ตำแหน่งแห่งที่ของภาษาอังกฤษในฐานะภาษาแห่งอำนาจและทรงภูมิในทางวรรณกรรมทำให้กวีนิพนธ์ร่วมสมัยจำนวนหนึ่งแปลบทกวีของตนเองจากภาษาฟิลิปปินหรือภาษาพื้นเมืองอื่นๆ เป็นภาษาอังกฤษ แม้ว่าปรากฏการณ์ดังกล่าวนี้เป็นปกติธรรมดาของนักเขียนส่วนใหญ่ซึ่งพูดสองหรือสามภาษาและสื่อสารข้ามภาษา (ในหลายกรณีก็มีการผสมผสานภาษาโดยจงใจเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการสื่อสาร) แต่แรงกดดันในการขยายวงผู้อ่านผู้ฟังระดับชาติและนานาชาติให้กว้างขวางยิ่งขึ้นก็เป็นกระแสที่เติบโตขึ้นเรื่อยๆ อย่างสังเกตได้

ในบทความชิ้นนี้ ผู้เขียนมุ่งศึกษาว่า ระบอบเผด็จการของเฟอร์ดินานด์ มาร์กอสและโรดริโก ดูเตร์เต ในฐานะประเด็นหรือใจความของกวีนิพนธ์นั้นถูกแปลโดยตัวกวีเองได้อย่างไร ฟิลิปปินส์เป็นรัฐพหุภาษาซึ่งใช้ภาษาอังกฤษเป็นหนึ่งในภาษาราชการ แต่กระนั้นก็ยังคงมีความย้อนแย้งในการ “fix” (ทั้งในความหมายของการซ่อมแซมและการระบุขอบเขต) ชาติฟิลิปปินส์ด้วยภาษาที่หยิบยืมจากตะวันตก การแปลบทกวีของตนเองด้วยแรงจูงใจทั้งส่วนตัวและจากสาธารณชนได้ก่อให้เกิดพื้นที่กึ่งกลางขึ้น นั่นเพราะกวีมีอิสรภาพเพิ่มมากขึ้นแทนที่จะแปลแบบตรงตัว อีกทั้งบทกวีทั้งสองชิ้นนั้นก็ เป็น “ของแท้” เหมือนกัน จึงเกิดคำถามขึ้นว่า เราจะอ่านบทกวีทั้งสองชิ้นนั้นอย่างไรในแง่การแปล หากตัวบทที่เทียบเคียงเข้าด้วยกันนั้นกำลังอยู่ระหว่างความเที่ยงตรงกับอิสรภาพ ยิ่งไปกว่านั้น กวีแก้ปัญหาการแปลไม่ได้ (untranslatability) ในทางภาษา วัฒนธรรม หรือภาพพจน์อย่างไร อนึ่ง ในฐานะกวีนิพนธ์ประวั บทกวีเหล่านี้มีผลสัมฤทธิ์มากกว่ากันอย่างไรเมื่อเทียบกับบทกวีที่เขียนขึ้นเป็นภาษาพื้นเมือง ภาษาสเปน หรือภาษาอังกฤษแต่เพียงอย่างเดียว หรือแท้ที่จริงแล้วการแปลตนเองนั้นหาได้มีผลสำคัญอย่างไรไม่ ผู้เขียนจะส่องสำรวจพื้นที่ที่สาม (third space) อันเป็นภูมิทัศน์กึ่งกลางทางอุดมการณ์ซึ่งแฝงเร้นอยู่ในการแปลกวีนิพนธ์ประวั โดยผ่านอุปลักษณ์ต่างๆ ทั้งแบบจารีตและแบบสมัยใหม่ของการแปลเพื่ออธิบายประเด็นปัญหาเรื่องการแปลตนเอง

**Plants on Plants, Tongues on Tongues:
A Botanical Metaphor for Pali-Vernacular Bitexts in Southeast Asia**

Trent Thomas Walker

Khyentse Foundation Postdoctoral Fellow, Chulalongkorn University

In mainland Southeast Asia between the eleventh and nineteenth centuries, vernacular literature was shaped by Indic-vernacular bitexts, or bilingual compositions that include an Indic prestige language (Pali or Sanskrit) alongside a local vernacular (Burmese, Khmer, Lanna, Lao, Mon, Tai Khün, Tai Lü, Thai, etc.). These compositions, which combine the two languages together, go beyond mere vernacular renditions of Indic texts to seed the development of a literary tradition that thrives in and among the established branches of Pali and Sanskrit genres.

This paper explores a botanical metaphor to describe these Indic-vernacular bitextual compositions as part of an “epiphytic tradition,” in which the vernacular portions sprout from the Indic passages without strangling the latter’s vitality. The vernacular enriches the Indic text, embellishing its ornaments and deepening its colors. This epiphytic tradition defines the landscape of mainland Southeast Asian intellectual culture for most of the second millennium. The analysis of the epiphytic features of bitexts, as witnessed in selected manuscript examples, opens a new perspective on these compositions as the fruits of a natural process of germination and diffusion rather than static artifacts of translation.

ก้านต๋อกิ่ง คำต่อพากย์
อุปลักษณะพฤษชาติกับการศึกษาตัวบทสองภาษาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

Trent Thomas Walker

Khyentse Foundation Postdoctoral Fellow, Chulalongkorn University

ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ภาคพื้นทวีปช่วงประมาณพุทธศักราช ๑๗๐๐–๒๔๐๐ วรรณคดีท้องถิ่นได้รับอิทธิพลจากตัวบทสองภาษา (bitexts) ได้แก่ภาษาบาลีสันสกฤตและภาษาท้องถิ่น เช่น พม่า เขมร ล้านนา ลาว มอญ ไทเขิน ไทลื้อ และไทย งานประพันธ์เหล่านี้นำภาษาทั้งสองกลุ่มมาใช้ร่วมกัน โดยมีใช้เพียงการแปลคำกริยาอินเดียวมาเป็นภาษาท้องถิ่น แต่เป็นการกระตุ้นให้จารีตวรรณคดีท้องถิ่นงอกงามขึ้นในท่ามกลางจารีตวรรณคดีอินเดียสาขาต่างๆ

บทความนี้ มุ่งศึกษาตัวบทสองภาษาดังกล่าวด้วยอุปลักษณะพฤษชาติ ซึ่งแสดงให้เห็น “จารีตอิงอาศัย” (epiphytic tradition) อันเป็นสภาวะที่ตัวบทภาษาท้องถิ่นอิงอาศัยและงอกเงยจากตัวบทบาลีและสันสกฤต โดยมีได้ลบเลือนความสำคัญของตัวบทภาษาตั้งต้น จารีตท้องถิ่นยังช่วยเสริมแต่งตัวบทจากอินเดีย ให้มีอสังการโดดเด่นขึ้น และมีผลกำหนดภูมิทัศน์ทางความคิดของนักปราชญ์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ภาคพื้นทวีปสมัยนั้น การวิเคราะห์ลักษณะอิงอาศัยที่พบในตัวบทสองภาษาจากตัวอย่างคัมภีร์ใบลาน จึงเปิดทางให้แก่การมองตัวบทเหล่านี้ในฐานะผลผลิตของกระบวนการประสานและการแพร่กระจายของจารีตอิงอาศัยนั้น มากกว่าจะเป็นประดิษฐกรรมทางการแปลที่นิ่งเฉย

Translating Aporia(s): The figure of (un)translatability in Kim Thúy's *Mãn*

Vinh P. Pham
Cornell University

After her debut novel *Ru* (2009), which was a poetic treatment of her personal experience as a Vietnamese boat person growing up in Montreal, Kim Thúy became a familiar name within the Québécois literary scene. Her success was due, in part, to a certain unexpected capacity to detach the figure of the boat person from a narrative of deracination to that of assimilation and, ultimately, the seeming intelligibility of that experience through the literary form. Yet, intelligibility here relies on a certain context of social and linguistic alienation, wherein the narrator must be for the reader, at once familiar and yet foreign. Her follow-up novel, *Mãn*, also a novel about a Vietnamese immigrant to Quebec, relied on the same formula by reproducing on page the same anxiety of the fine balance between cultural and linguistic coherency and that of absolute aporia. In my paper, I argue that what has worked for *Ru*, does not indeed work for *Mãn* and rather than producing a field of intelligibility between the traumatic experience of childhood and the Vietnam war, Thúy's novel blurs the line between what can and cannot be known, and often times resulting in the othering of the narrator herself. Taking Naoki Sakai's explication of the figure of translation as an operation of (co)nfiguration, wherein the unity of language and culture are produced within the act of translation itself; I read moments of cultural translation within *Mãn* as violent non-encounters with the putative country of Vietnam, which Thúy tries to describe. Here, the figure of Vietnam and the Southeast Asian landscape is produced by an interjection of Orientalizing and often cliché motifs. In doing so, Thúy not only reproduces the same emancipatory narratives in other novels about the Vietnam war, but also desire for absolute intelligibility of the colonial regime.

แปลปม-ปมแปล: สิ่งแปล(ไม่)ได้ในนวนิยายเรื่อง *Măn* ของ Kim Thúy

Vinh P. Pham

Cornell University

Kim Thúy เริ่มสร้างชื่อในแวดวงวรรณกรรมของคิวเบจากการตีพิมพ์นวนิยายเรื่องแรกเรื่อง *Ru* (2009) ซึ่งบอกเล่าประสบการณ์ส่วนตัวของเธอในฐานะชาวเวียดนามลี้ภัยที่เติบโตขึ้นในมอนทรีออล ความสำเร็จของเธอเป็นผลส่วนหนึ่งจากความสามารถอย่างคาดไม่ถึงในการแยกตัวละครผู้ลี้ภัยทางเรือออกจากเรื่องเล่าว่าด้วยการพลัดถิ่นมาสู่เรื่องเล่าว่าด้วยการผสมกลมกลืน และจากการถ่ายทอดประสบการณ์ดังกล่าวในรูปแบบวรรณกรรมให้ดูชัดเจนเข้าใจได้ อย่างไรก็ตามก็ดี ความเข้าใจได้ในที่นี้ตั้งอยู่บนบริบทของการสร้างความแปลกแยกทางสังคมและภาษา นั่นคือผู้เล่าเรื่องต้องก่อให้เกิดทั้งความคุ้นเคยและความแปลกแยกแก่ผู้อ่านในเวลาเดียวกัน นวนิยายเรื่องต่อมาของ Thúy คือ *Măn* (2013) ซึ่งเป็นเรื่องเวียดนามอพยพในคิวเบเช่นกัน ก็ใช้สูตรสำเร็จอย่างเดียวกันในการสร้างความวิตกกังวลต่อสมดุลระหว่างความสอดคล้องทางวัฒนธรรมกับทางภาษา และต่อเงื่อนไขตายหรือความย้อนแย้งที่แฝงฝังอยู่ในตัวบท

ในบทความชิ้นนี้ ผู้เขียนเสนอว่า สิ่งที่ประสบผลสำเร็จในนวนิยายเรื่อง *Ru* มิได้ประสบผลสำเร็จในเรื่อง *Măn* กล่าวคือ ในกรณีหลัง แทนที่ Thúy จะทำให้บาดแผลฝังจำในวัยเด็กและสงครามเวียดนามเป็นที่เข้าใจได้สำหรับผู้อ่าน ก็กลับพราเลือนเส้นแบ่งระหว่างสิ่งที่รู้ได้กับรู้ไม่ได้ ซึ่งมักจะส่งผลให้ตัวผู้เล่าเรื่องถูกผลักรกลายเป็นคนอื่นเสียเอง บทความชิ้นนี้อาศัยคำอธิบายของนโอะกิ ชะกะอิ เรื่องการแปลในฐานะปฏิบัติการของการก่อรูป(ร่วม) เพื่ออ่านการแปลทางวัฒนธรรมในนวนิยายเรื่อง *Măn* ในฐานะการไม่เผชิญหน้าอย่างรุนแรงกับประเทศเวียดนามซึ่ง Thúy พยายามบรรยายในที่นี้ ภาพของเวียดนามและภูมิทัศน์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ถูกสร้างขึ้นด้วยการใส่องค์ประกอบแบบบูรณนิยมซึ่งมักจะดาษต้นจำเริญเข้ามาในเรื่อง ด้วยเหตุนี้ Thúy จึงไม่เพียงผลิตซ้ำเรื่องเล่าว่าด้วยการปลดปล่อยดังปรากฏในนวนิยายเรื่องอื่นๆ เกี่ยวกับสงครามเวียดนามเท่านั้น แต่ยังแสดงความปรารถนาที่จะทำให้ระบอบอาณานิคมเป็นที่เข้าใจได้โดยสมบูรณ์ด้วย

**Faculty of Arts
Chulalongkorn University
Bangkok, Thailand**

CUCCTI

ACADEMIC.CCTI@CHULA.AC.TH